

LANDELIJKE MONITOR STUDENTENHUISVESTING

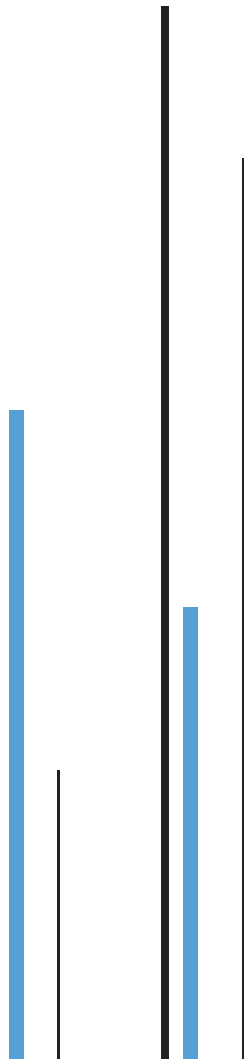
Apollo 2014 :: Nederland

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

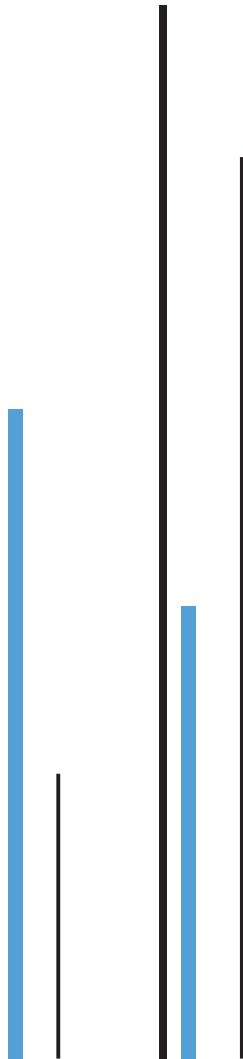
1 oktober 2014

Landelijke Monitor Studentenhuisvesting

2014

Landelijke Monitor Studentenhuisvesting

2014

Uitgevoerd in opdracht van Kences

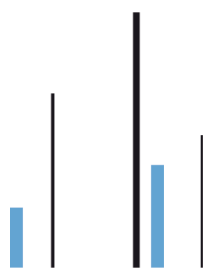
Co Poulus, Bert Marchal, Maarten Vijncke

September 2014 | r2014-0016CP | 13266-WON

ABF Research | Verwersdijk 8 | 2611 NH | Delft | 015 - 27 99 300

Copyright ABF Research 2014

ABF Research heeft dit rapport met zorg samengesteld. ABF Research aanvaardt geen aansprakelijkheid voor type- of drukfouten of andere onvolkomenheden. Voor gebruik van (onderdelen van) dit rapport is goedkeuring door ABF Research vereist.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1 Inleiding	5
1.1 Het aantal studenten	5
1.2 De buiten de stad wonende studenten	7
1.3 De groei in de afgelopen jaren	8
1.4 Aantallen per stad	9
2 Nationale prognose	11
2.1 Referentieraming 2014	11
2.2 De prognose in perspectief.....	12
3 Kwantitatieve prognose per stad	13
3.1 Het Apollo model	13
3.2 Monitoring prognose 2013.....	13
3.3 Prognose 2014 per stad	14
3.3.1 Primaire doelgroep	17
3.3.2 Secundaire doelgroep	17
4 Woonwensen van studenten	19
4.1 Landelijk enquête	19
4.2 Huidige woonsituatie	20
4.3 Verhuisgeneigdheid.....	22
4.4 Gewenste woonsituatie	23
4.5 Samenvattend beeld.....	26
5 Kwalitatieve prognose per stad	27
5.1 De opgave voor de studentenhuisvesters	27
5.2 De woonsituatie anno 2014	27
5.3 Woonsituatie en woonwensen.....	28
5.4 De gewenste uitbreiding van de voorraad	29
6 Extra opgave voor studentenhuisvesting	31
6.1 Spanningsindicator.....	31
6.2 Achtergronden bij de spanningsindicator.....	33
7 Alternatieve scenario's	35
7.1 Scenario 1: minder studenten.....	35
7.2 Scenario 2: minder uitwonenden	37
7.3 Scenario 3: minder studenten en minder uitwonenden	38
Bijlage A: Monitoring prognose	41
Bijlage B: Responsanalyse	47
Bijlage C: Spanningsindicator	49

Samenvatting

Het aantal studenten neemt tot 2022 met 54.000 toe

In de komende jaren blijft het aantal studenten groeien. De komende acht jaar (de periode 2014-2022) neemt dit aantal toe met 54.000. Dat is een groei van circa 9%. Het aantal HBO voltijdstudenten neemt toe met 40.500. Het aantal WO voltijdstudenten neemt toe met 13.500. Deze groei doet zich over de volle breedte voor: bij jongens en meisjes, bij alle leeftijdsgroepen en in bachelor en masterfase. De bron voor deze cijfers vormt de recent door het Ministerie van OC&W naar buiten gebrachte Referentie Raming 2014.¹ Deze nieuwe Referentieraming 2014 is in vergelijking met de Referentieraming uit 2013, omhoog bijgesteld voor het HBO en omlaag bijgesteld voor het WO. Werd vorig jaar nog een toename van het aantal HBO studenten verwacht met 28.000 (in eveneens acht jaar tijd), de groei die nu verwacht wordt is met 40.500 duidelijk groter. En werd vorig jaar nog een toename van het aantal WO studenten verwacht met 20.000, nu wordt gerekend op een kleinere toename, namelijk met 13.500.

De verwachting voor de groei van het totaal aantal HBO en WO studenten tezamen ligt daardoor iets hoger dan vorig jaar: 54.000 nu tegen 48.000 vorig jaar.

Monitor studentenhuisvesting 2014: informatie per stad

In opdracht van Kences en BZK en in samenwerking met het Ministerie van OC&W is in 2012 de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting ontwikkeld. Nu in 2014 wordt die monitor voor de derde keer uitgebracht. Deze monitor bestaat uit een prognose model (het zgn. Apollo model, met daaraan gekoppeld een informatiesysteem om de ontwikkelingen te volgen) en een landelijk uitgezette enquête onder studenten om hun woonsituatie en woonwensen te peilen.

Met het prognose model wordt het aantal studenten per stad voorspeld; in totaal voor 37 studentensteden. Deze prognose levert inzicht in de kwantitatieve en kwalitatieve opgave voor studentenhuisvesters. Voor de kwantitatieve opgave in aantallen studenten per stad wordt gebruik gemaakt van DUO gegevensbestanden omtrent de aantallen studenten per stad in de afgelopen jaren. Om ook de kwalitatieve opgave te kunnen schetsen wordt gebruik gemaakt van de landelijke Kences enquête waaraan dit jaar 42.000 studenten hebben meegedaan.

Doelgroep voor studentenhuisvesting

In deze monitor is de primaire doelgroep voor studentenhuisvesters gedefinieerd als de groep studenten die het ouderlijk huis verlaten heeft en die is gaan wonen in de stad waar ook de studie gevolgd wordt. Ook de buitenlandse studenten die in de stad wonen waar ze studeren, behoren tot deze primaire doelgroep.

¹ Hierbij worden alle studenten geteld die een volledig regulier programma volgen, ook eventuele buitenlandse studenten mits zij een volledig programma volgen. Short-stay studenten, PhD studenten en anderen die een verkort programma volgen, worden hierbij niet meegeteld. Buitenlandse studenten die een volledig regulier programma volgen, worden WEL meegeteld.

Thuiswonende studenten en studenten die het ouderlijk huis wel verlaten hebben, maar die niet in de stad wonen waar ze studeren, behoren niet tot de primaire doelgroep. De groep studenten die wel uitwonend is, maar niet woont in de stad waar gestudeerd wordt, omvat 112.000 Nederlands studenten waarvan er 52.000 in een andere studentenstad wonen en 60.000 "elders": veelal in kleinere gemeenten. De groep die in een andere studentenstad woont, wordt beschouwd als secundaire doelgroep voor studenten-huisvesters. Hiertoe behoren ook de buitenlandse studenten die in een andere studentenstad wonen. Let wel, dat deze secundaire doelgroep (vanuit de huisvestingsbehoefte) natuurlijk geteld wordt in de stad waar ze wonen en niet in de stad waar ze studeren.

Tabel S.1: Aantal studenten per 1 oktober 2013 (afgerond op 1000-tal); bron: DUO

Alle voltijd studenten	631000	100%	
Thuiswonend	267000	42%	
Uitwonend	309000	49%	
- Uitwonend in studiestad	197000	31%	Primaire doelgroep
- Uitwonend in andere studentenstad	52000	8%	Secundaire doelgroep
- Uitwonend elders	60000	10%	
Buitenlandse student	55000	9%	
- Buitenlandse student in studiestad	29000	5%	Primaire doelgroep
- Buitenlandse student in andere studentenstad	3000	0%	Secundaire doelgroep
- Buitenlandse student elders	23000	4%	
Totaal primaire doelgroep	226000	36%	
Totaal secundaire doelgroep	55000	9%	

Resultaten: 1) Groei per stad

In de meeste steden groeit het aantal studenten tot 2022. Daarbij zijn er duidelijke verschillen tussen de diverse steden onderling. In Amsterdam groeit het aantal studenten met 12.000. Goede tweede vormen Den Haag (4.800) en Rotterdam (6.000). Verhoudingsgewijs wordt een sterke groei (van meer dan 20%) verwacht in Almere, Wageningen en Amersfoort. Een afname van het aantal studenten wordt verwacht in enkele "kleine studentensteden" zoals bijvoorbeeld Gouda, Helmond en Sittard-Geleen.

Voor dit soort relatief kleine studentensteden is de prognose overigens minder trefzeker, vooral indien bepaalde onderwijsinstellingen verplaatst zouden gaan worden.

Resultaten: 2) Gewenste toename van de voorraad studentenhuisvesting

De komende (acht) jaren tot 2022 neemt het totaal aantal HBO en WO studenten toe met 54.000. Deze toename is, zoals eerder toegelicht, iets groter dan vorig jaar verwacht werd. Het aantal studenten dat uitwoont in de stad waar men studeert zal naar verwachting toenemen met 11.500. Bovendien komen er naar verwachting 7500 buitenlandse studenten bij die ook wonen in de stad waar ze studeren. Totaal resulteert dit in een toename van de primaire doelgroep voor de studentenhuisvesters met 19.000 extra studenten. In onderstaande tabel staan de cijfers uit voorgaande edities van de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting.

Daarnaast groeit ook de secundaire doelgroep in omvang; dit is overigens een doelgroep waar dit jaar voor het eerst een prognose van gepubliceerd wordt. Het gaat hier om studenten die uitwonend zijn in een andere studentenstad dan waar ze (op dat moment) studeren. Anno 2014 omvat deze groep circa 55.000 studenten en dit aantal neemt de komende (acht) jaar toe met 8.000.

Tabel S.2: Toename van het aantal studenten en de doelgroep voor studentenhuisvesting; Landelijke Monitor Studentenhuisvesting | Apollo prognose, 2012-2014

	Periode	Toename aantal studenten	Toename primaire doelgroep	Toename secundaire doelgroep
Versie 2012	2012-2020	85000	33000	
Versie 2013	2013-2021	48000	18000	
Versie 2014	2014-2022	54000	19000	8000

Resultaten: 3) Woonsituatie en woonwensen

In alle steden zijn lokale enquêtes uitgezet om een beeld te krijgen van woonsituatie en woonwensen van studenten. Totaal heeft dit ruim 40.000 enquêtes opgeleverd. Vooral in die steden waar instellingen een actieve medewerking verleend hebben aan het onderzoek, is een goede respons bereikt. Voor 18 steden kon een statistisch verantwoord beeld geschetst worden, hetgeen geresulteerd heeft in een lokale rapportage voor bijna al deze steden (welke inmiddels verspreid is onder de opdrachtgevers).

In het hier voorliggende rapport wordt een beeld geschetst van de woonsituatie en woonwensen in een zestal steden. Uit dit hoofdstuk komt naar voren hoe tal van factoren eraan bijdragen dat ieder stad zo zijn eigen karakteristieken heeft met effect op studentenhuisvesting in termen van aantallen, uit versus thuiswonenden, prijzen e.d.. Wel zijn er enkele rode draden: een kamer met gedeelde voorzieningen kost 275 tot 350 euro per maand, dit betekent dat een student hieraan al gauw 45% van zijn maandinkomen uitgeeft. Verder hebben studenten die een kamer zoeken met gedeelde voorzieningen doorgaans een realistische prijs in het hoofd. Maar degenen die een kamer met eigen voorzieningen en/of een eigen huis zoeken, hopen daarvoor gemiddeld een relatief lage prijs te betalen.

In de hier genoemde bedragen is een eventuele bijdrage via de huurtoeslag overigens niet meegenomen.

Resultaten: 4) Vooral kamers met eigen voorzieningen en gewone woningen gewenst

Wanneer de groei van de primaire doelgroep gecombineerd wordt met de woonwensen van de studenten (hetgeen alleen berekend kan worden voor de 18 steden waar voldoende respons geweest is op de lokale enquêtes), blijkt dat er per saldo vooral kamers met eigen voorzieningen en gewone woningen toegevoegd zouden moeten worden aan de bestaande voorraad studentenhuisvesting – tenminste als het aan de wensen van de studenten ligt.

Resultaten: 5) Mogelijke extra opgave voor studentenhuisvesters

Bij de vertaling van de “gewenste uitbreiding van de voorraad”, tot een totaal opgave voor de aanbieders van studentenhuisvesting, gaat het primair om de te verwachten toename van het aantal studenten.

Daarnaast speelt mee dat in sommige steden (meer dan in andere steden) sprake is van een zekere kwantitatieve en kwalitatieve spanning op de markt voor studentenhuisvesting. Deze spanning wordt hier in beeld gebracht op basis van in 2014 gehouden lokale enquêtes. Daaruit blijkt dat er in deze 18 studentensteden anno 2014 (ook nog) 28.000 studenten zijn, die binnen een half jaar zouden willen verhuizen naar de stad waar ook de studie gevolgd wordt.

Resultaten: 6) Onzekerheden in beeld

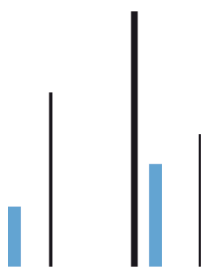
De prognose zoals die hier gepresenteerd is, kan gezien worden als een trendprognose. Dat geldt zowel voor de OC&W Referentieraming 2014 als ook voor de aanvullende raming van de te verwachten woonwensen van studenten. In de Referentieraming 2014 zijn de eventuele gevolgen (vanaf 2015) van de voorgenomen Kabinetsmaatregelen voor het Hoger Onderwijs nog niet meegenomen. Met het oog op de onzekerheden als gevolg van deze Kabinetsmaatregelen wordt dit jaar voor het eerst een aantal alternatieve scenario's gepresenteerd. Doel van deze scenarioberekeningen is om de gevoeligheid van de trendprognose te verkennen. Hiertoe zijn een drietal scenario's geformuleerd, gebaseerd op veronderstellingen over de orde van grootte van het effect van de Kabinetsmaatregelen.

In het eerste alternatieve scenario wordt ervan uitgegaan dat het totaal aantal studenten verandert door deze maatregelen. Concreet is gerekend met een tijdelijk kleinere doorstroom van MBO naar HBO en van HBO naar WO. Bovendien is de instroom van buiten het onderwijs (veelal na een tussenjaar) lager ingeschat. Verder is ervan uitgegaan dat deze kleinere instroom zich manifesteert vanaf 2015 om in de periode 2015-2020 zich geleidelijk aan weer te herstellen. Dit alternatieve scenario laat een kleinere groei van het aantal studenten zien. Waar de Referentieraming uitkomt op een toename van het aantal studenten met 54.000, komt dit alternatief uit op een toename met 46.500 studenten. Als gevolg hiervan neemt de primaire doelgroep niet toe met 19.000 (zoals hiervoor aangegeven is), maar met 16.000.

In het tweede alternatieve scenario wordt ervan uitgegaan dat studenten langer thuis blijven wonen. Concreet is gerekend met een (gemiddeld circa 20%) lagere uitstroom vanuit de thuissituatie dan waar in de trendraming vanuit gegaan is. Hierdoor neemt het percentage thuiswonende studenten toe van circa 42% in 2014 naar 47% in 2022, waar in de trendraming uitgegaan is van een nagenoeg gelijkblijvend percentage. Dit alternatieve scenario komt als gevolg uit op een afname van de primaire doelgroep met 11.000 studenten, waar de trendprognose (zoals hiervoor is aangegeven) uitkomt op een groei van de primaire doelgroep met 19.000 studenten.

Combinatie van beide alternatieve scenario's (minder studenten EN minder uitwonenden) resulteert in een daling van de primaire doelgroep met bijna 14.000 studenten.

1

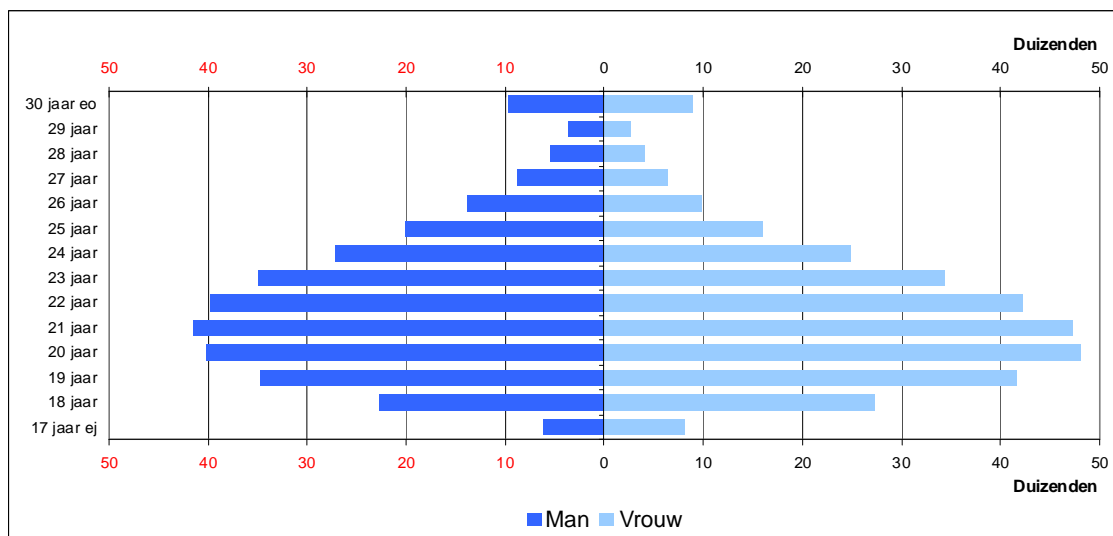
Inleiding

1.1 Het aantal studenten

In het onderwijs worden leerlingen en studenten geteld op 1 oktober. Na die datum kunnen zich natuurlijk nog veranderingen voordoen in de aantallen, maar de aantallen zoals gemeten op 1 oktober vormen het uitgangspunten voor vrijwel alle cijferreeksen in het onderwijs. Op 1 oktober 2013 telde DUO (de Dienst Uitvoering Onderwijs die iedere student registreert) 688.016 studenten in het Hoger Onderwijs: HBO en WO tezamen. Daarvan was 48,6% man en 51,4% vrouw: iets meer vrouwen dan mannen.

Verreweg de meeste studenten studeren "voltijd". Daarnaast zijn er studenten die werken en "in deeltijd" een studie volgen. Dat zijn er circa 57.000 ofwel 8,3% van het totale aantal. Voor studentenhuisvesting vormen de voltijdstudenten de doelgroep. Vandaar dat de hier te presenteren cijfers alleen betrekking hebben op de voltijdstudenten (inclusief degenen die een duaal traject doorlopen: twee opleidingen tegelijk volgen). Totaal waren dat er 630.892 per 1 oktober 2013. In het vervolg van dit rapport worden deze cijfers afgerond.

Figuur 1.1: Voltijdstudenten naar leeftijd en geslacht, 1 oktober 2013; bron: DUO

Uit de navolgende figuur blijkt dat ruim 60% van de voltijdstudenten een HBO opleiding volgt en 40% een universitaire opleiding. In ronde getallen waren er in oktober 2013 389.000 HBO studenten en 242.000 WO studenten: tezamen 631.000. Over het algemeen zijn HBO studenten iets jonger en neemt het aantal boven de 22 jaar snel af. Bij de WO studenten is die afname pas later zichtbaar.

Figuur 1.2: Voltijdstudenten naar leeftijd en HBO|WO, 1 oktober 2013; bron: DUO

Vrijwel alle HBO studenten volgen een bachelor opleiding. Van de universitaire studenten volgt circa tweederde een bachelor opleiding en zit éénderde in de masterfase. Van deze 631.000 voltijdstudenten zijn 55.000 studenten van buitenlandse komaf.¹ Ongeveer 25.000 van hen volgen een HBO opleiding waarmee ze 8% van de totale HBO populatie vullen. De overige 30.000 volgen een universitaire opleiding; deze groep omvat daarmee 9% van alle voltijd WO studenten.

Daarnaast zijn er buitenlandse studenten die een verkorte opleiding volgen. Ook zijn er promovendi uit het buitenland die aan een proefschrift (PhD) werken etc. Over deze groepen zijn op dit moment nog geen goede landsdekkende cijfers beschikbaar. Vandaar dat ze in deze Monitor Studentenhuisvesting 2014 niet zijn meegenomen.

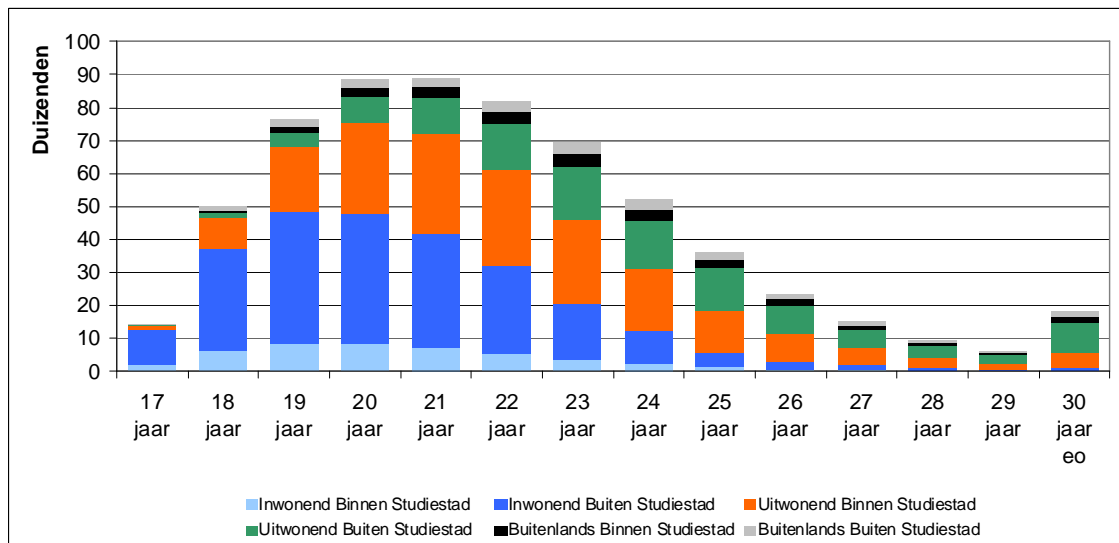
Van de 631.000 studenten zijn er 576.000 Nederlandse studenten. Daarvan wonen er 267.000 thuis bij hun ouders (42%). Naarmate studenten ouder worden en langer studeren, zijn ze meer uitwonend: totaal 309.000 Nederlandse studenten (49%). Daarnaast zijn er de eerder genoemde 55.000 buitenlandse studenten (9%). De meeste uitwonende en buitenlandse studenten wonen in de stad waar de opleiding gevolgd wordt. Deze groep studenten vormt voor Kences en haar deelnemers de **primaire doelgroep**. In figuur 1.3 gaat het om de (Nederlandse) studenten in de studiestad (oranje balken; 197.000 studenten) en de buitenlandse studenten in de studiestad (zwarte balken; 29.000 studenten).

Definitie “primaire” doelgroep

De primaire doelgroep bestaat uit de groep studenten die het ouderlijk huis verlaten heeft en die woont in de stad waar ook de studie gevolgd wordt. Ook de buitenlandse studenten die in de stad wonen waar ze studeren, behoren tot deze primaire doelgroep.

¹ De buitenlandse studenten worden gedefinieerd als studenten met een buitenlandse nationaliteit en een buitenlandse vooropleiding. Het gaat hierbij om studenten (voornamelijk uit de buurlanden) die een regulier onderwijsprogramma volgen (bachelor, master).

Figuur 1.3: Voltijdstudenten naar leeftijd en woonsituatie, 1 oktober 2013; bron: DUO

1.2 De buiten de stad wonende studenten

De studenten die wel uitwonend zijn maar niet wonen in de stad waar de studie gevolgd wordt, omvatten 112.000 Nederlandse studenten en 26.000 buitenlandse studenten. Deze buiten de stad wonende studenten zijn over het algemeen iets ouder dan de studenten die in de stad wonen. Van de 18-jarige uitwonende studenten woont ruim 80% in de stad waar de studie gevolgd wordt. Met het ouder worden, loopt dat percentage terug: bij de 25-jarigen woont van de uitwonenden nog ongeveer de helft in de studiestad maar de andere 50% elders. Verder is er een verschil tussen HBO en WO studenten. Van de uitwonende HBO studenten woont 45% in een andere stad, terwijl dat 27% is bij de WO studenten. Kortom: vooral de wat oudere studenten en de HBO studenten wonen verhoudingsgewijs vaak in een andere stad dan waar gestudeerd wordt.

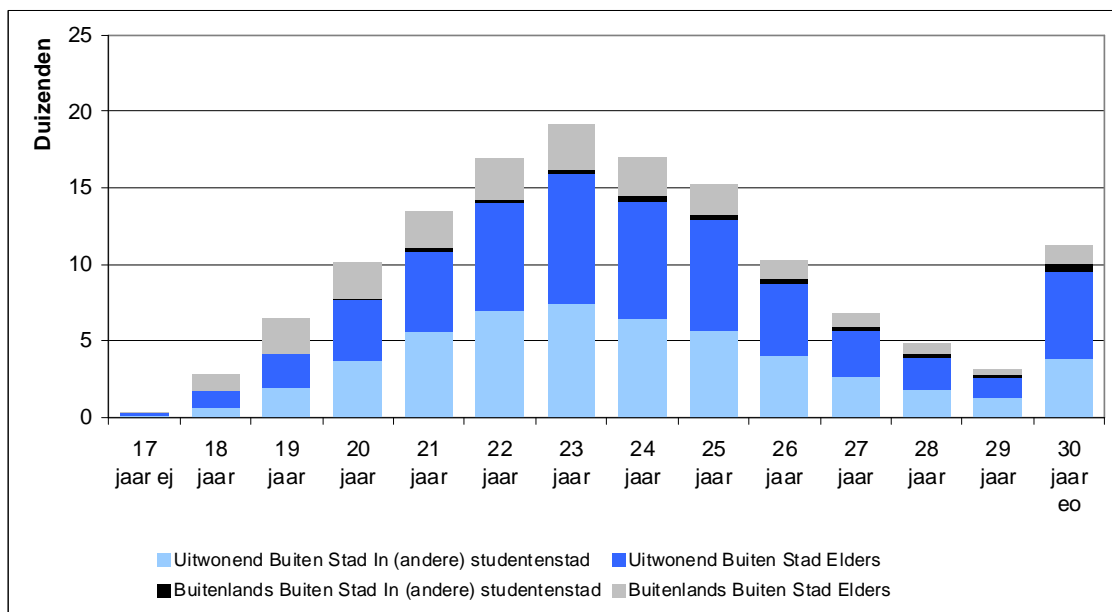
Van de circa 112.000 Nederlandse studenten die buiten de stad wonen waar ze zelf studeren, wonen er 52.000 in een andere studentenstad en 60.00 in een andere (veelal kleine) gemeenten. Bij de buitenlandse studenten die buiten de studiestad wonen, komt het maar weinig voor dat ze in een andere studentenstad wonen. Dat geldt slechts voor 3.000 van de 26.000 buitenlandse studenten die buiten de eigen studiestad wonen.

Bij studenten die in een andere studentenstad wonen kan het gaan om studenten die hun bachelor behaald hebben in stad A en nu een master volgen in stad B. Mede tegen die achtergrond wilden Kences en haar deelnemers een breder zicht hebben op de woonvraag van studenten. Immers ook deze studenten zijn mogelijk geïnteresseerd in studentenhuisvesting en/of concurreren met de primaire doelgroep. De studenten die “in een andere studentenstad wonen” worden hier aangeduid als de secundaire doelgroep (en natuurlijk geteld in de stad waar ze wonen, niet in de stad waar ze studeren).

Definitie “secundaire” doelgroep

De secundaire doelgroep bestaat uit de groep studenten die het ouderlijk huis verlaten heeft en die woont in een andere studentenstad dan waar de studie gevolgd wordt. Ook de buitenlandse studenten die in een andere studentenstad wonen dan waar ze studeren, behoren tot deze secundaire doelgroep.

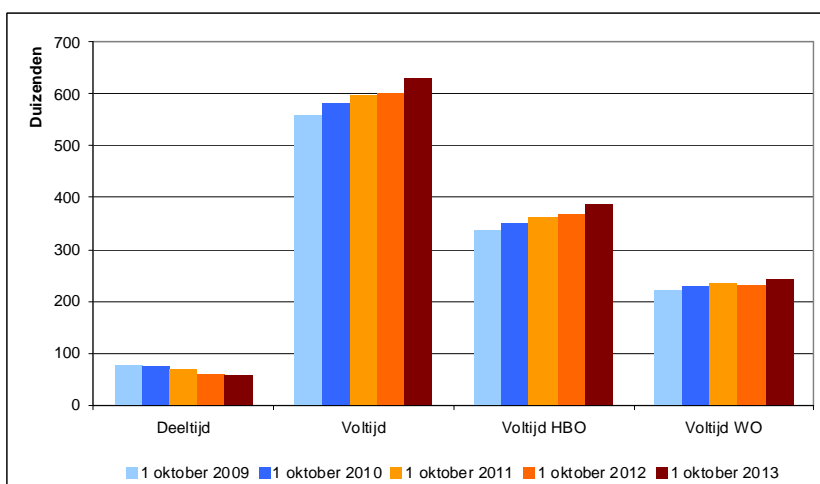
Figuur 1.4: Buiten de stad wonende Nederlandse en buitenlandse voltijdstudenten naar leeftijd en woonplaats, 1 oktober 2013; bron: DUO

1.3 De groei in de afgelopen jaren

Het totaal aantal studenten is de afgelopen jaren toegenomen. Het aantal deeltijdstudenten is tussen 1 oktober 2009 en 1 oktober 2013 (in vier jaar tijd) afgenomen met circa 18.000. Het aantal voltijdstudenten is in diezelfde periode echter gestegen met 72.000. Er kwamen per saldo 50.000 voltijd HBO studenten bij en 22.000 voltijd WO studenten. Het laatste jaar is het aantal studenten gegroeid met 4 à 5%. Deze op zich zelf vrij grote toename in het afgelopen jaar, heeft waarschijnlijk te maken met de aangekondigde veranderingen ten aanzien van de studiefinanciering waardoor een aantal studenten het tussenjaar na de middelbare school overgeslagen heeft.

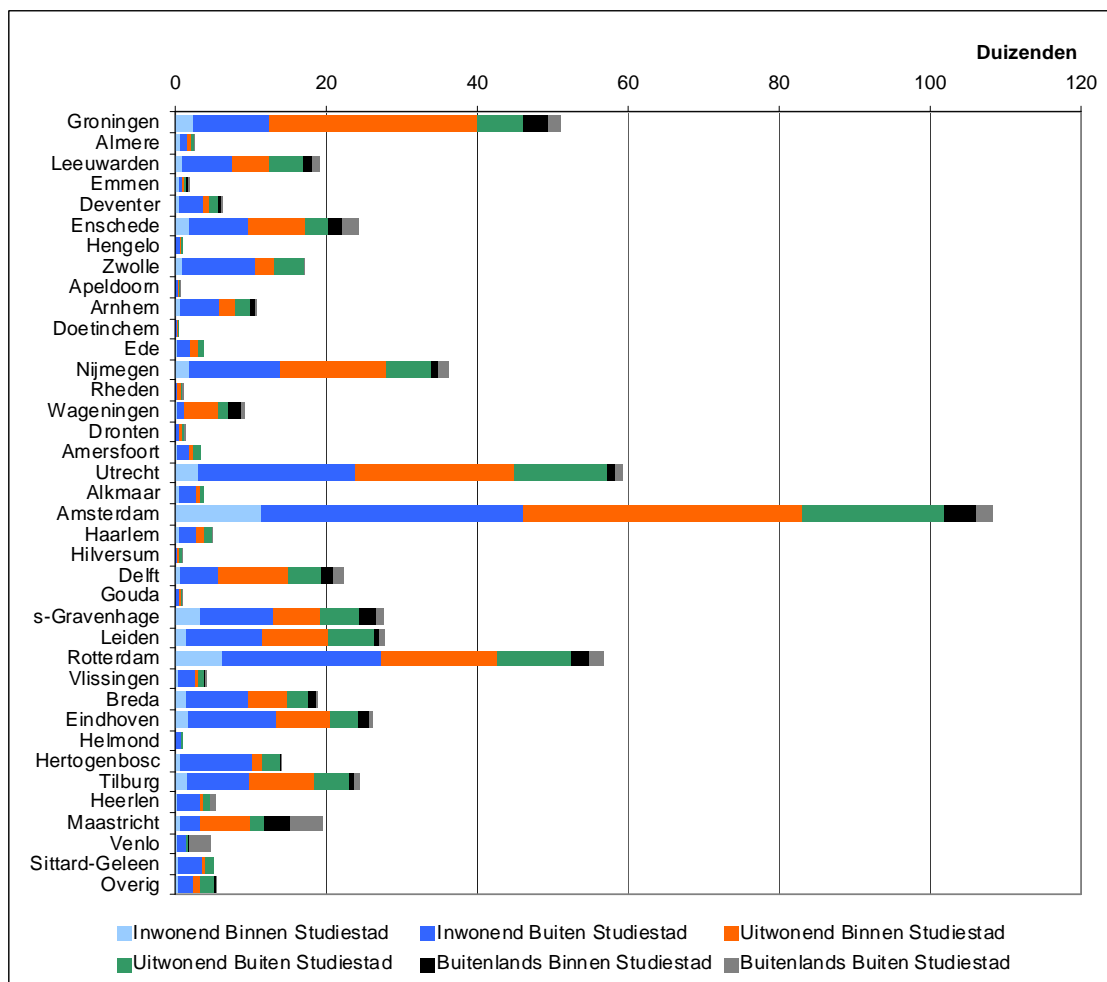
Figuur 1.5: Aantal studenten 1 oktober 2009-2013; bron: DUO

1.4 Aantallen per stad

In bijgaande grafiek staat het aantal (voltijd HBO plus WO) studenten per studiestad. De studenten worden hier dus geteld in de stad waar ze studeren. In Amsterdam studeren 108.000 jonge mensen. Amsterdam wordt gevolgd door Utrecht, Rotterdam en Groningen met 50 tot 60.000 studenten. Daarnaast studeren ook in Enschede, Nijmegen, Delft, Leiden, Den Haag, Eindhoven en Tilburg meer dan 20.000 studenten.

Figuur 1.6: Aantal voltijdstudenten naar woonsituatie geteld in de stad waar ze studeren, 1 oktober 2013; bron: DUO

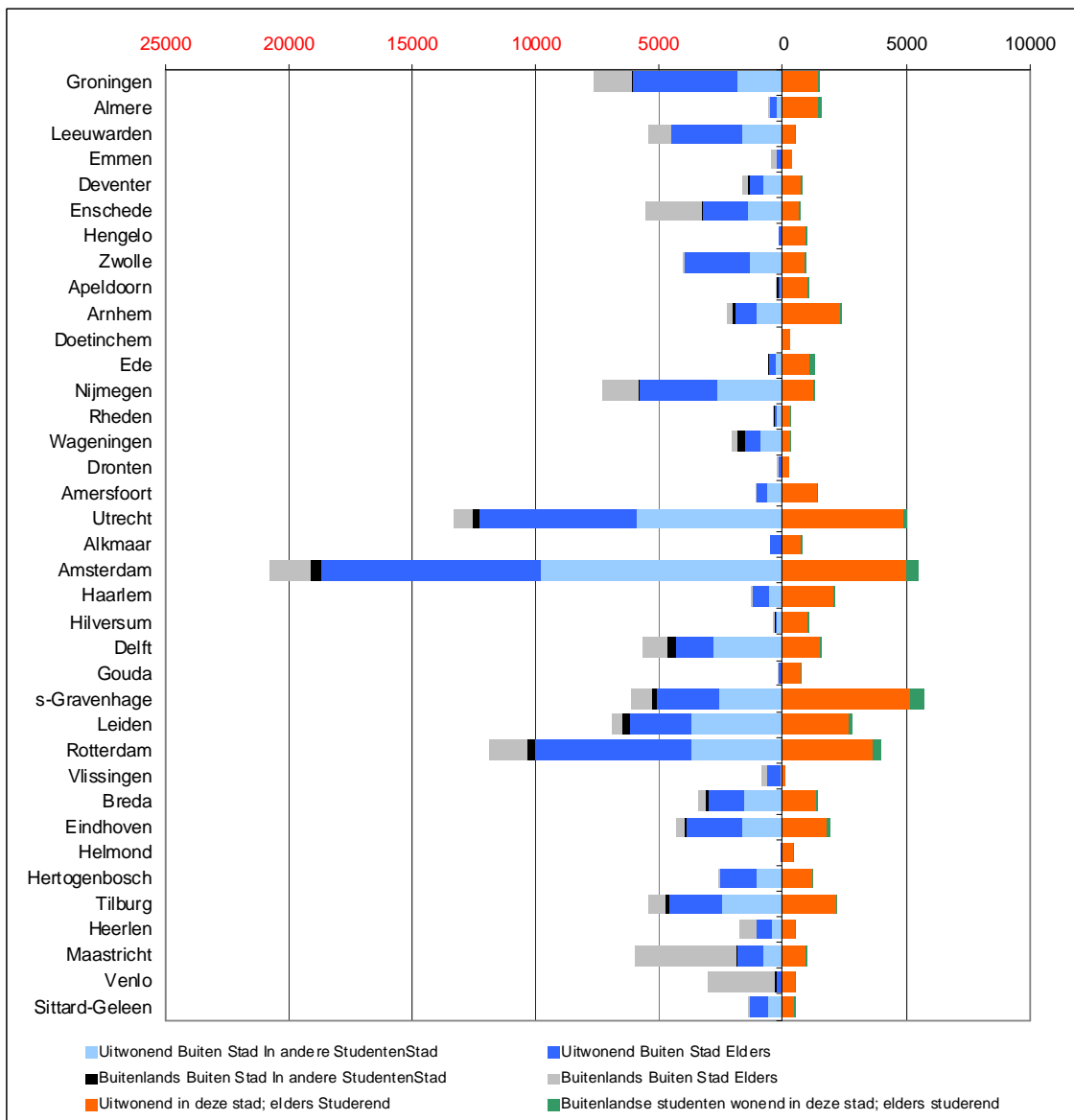

Van iedere stad is verder aangegeven hoe de studenten die daar studeren, wonen. Hierbij is onderscheid gemaakt naar thuiswonende en uitwonende studenten; plus buitenlandse studenten (voor de definitie daarvan zie de voetnoot bij paragraaf 1.1). Hieruit blijkt dat in nogal wat steden een aanzienlijk aantal buitenlandse studenten studeert. Maastricht spant de kroon met 7.700 buitenlandse studenten: bijna 40% van het aantal studenten in deze stad. Maar ook Amsterdam (6.400), Groningen (4.900), Enschede (4.000) en Rotterdam (4.200) tellen aanzienlijke aantallen buitenlandse studenten.

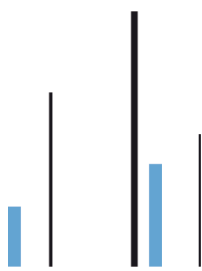
Eerder is gesproken over de uitwonende studenten die niet allemaal in de stad wonen waar ze studeren. In onderstaande grafiek zijn deze studenten in het linker deel van de grafiek per studiestad weergegeven. Per stad is te zien hoeveel van de uitwonende studenten, in een andere studentenstad wonen (licht blauw) en hoeveel "elders" namelijk in een gemeente waar geen Hoger Onderwijs gegeven wordt (donker blauw). In het rechter deel van de grafiek zijn diezelfde studenten die in een andere studentenstad wonen (daar lichtblauw gekleurd) nu met oranje balken weergegeven bij de stad waar ze wonen. Deze studenten komen dus twee keer voor in de grafiek: met lichtblauwe balken waar ze studeren en met oranje balken in de stad waar ze wonen.

Figuur 1.7: Aantal uitwonende voltijdstudenten geteld per studiestad (links) en geteld per woonstad (rechts), 1 oktober 2013; bron: DUO

Arnhem telt bijvoorbeeld als studiestad circa 1900 studenten die in een andere stad wonen (de licht- en donkerblauwe balken tezamen) en biedt als woonstad (oranje balk) aan ruim 2300 studenten onderdak die juist elders studeren.

2

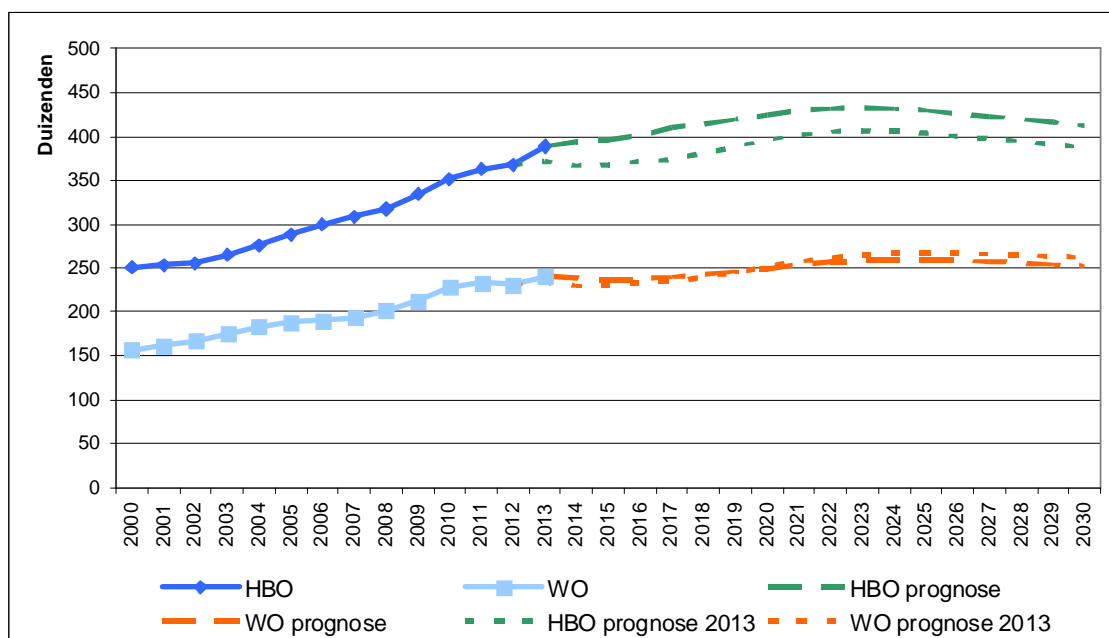
Nationale prognose

2.1 Referentieraming 2014

De Referentieraming van het Ministerie van OC&W vormt het uitgangspunt voor de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting. Vanuit OC&W wordt daarbij de navolgende opmerking gemaakt: “In de Referentieraming is nog geen rekening gehouden met eventuele (vanaf 2015 optredende) effecten van de aangekondigde Kabinetsmaatregelen voor het hoger onderwijs. Wel is rekening gehouden met de voorafschaduwende werking van het leenstelsel in 2014. Verondersteld is dat, net als zich in 2013 heeft voorgedaan, ook in 2014 sprake zal zijn van een verhoging van de directe instroom in het hoger onderwijs en 1 jaar later een verlaging van de indirecte instroom (“boeggolf-effect”)”. Op de onzekerheden wat betreft het aantal studenten, die samenhangen met de aangekondigde Kabinetsmaatregelen wordt verder ingegaan in hoofdstuk 7.

De meest recente Referentieraming 2014 laat zien dat het aantal voltijd HBO studenten naar verwachting toeneemt van 389.000 (op 1 oktober 2013) naar 429.000 (in oktober 2021): met 40.500 (10,4%) in acht jaar tijd. Voor het universitair voltijdonderwijs wordt een toename verwacht van 240.000 (op 1 oktober 2013) naar 254.000 (1 oktober 2021). Dat komt neer op een toename met 13.500 (5,5%).¹

Figuur 2.1: Aantal studenten (voltijd) aan HBO en WO, 2000-2030; bron: Referentieraming OC&W 2013 en 2014

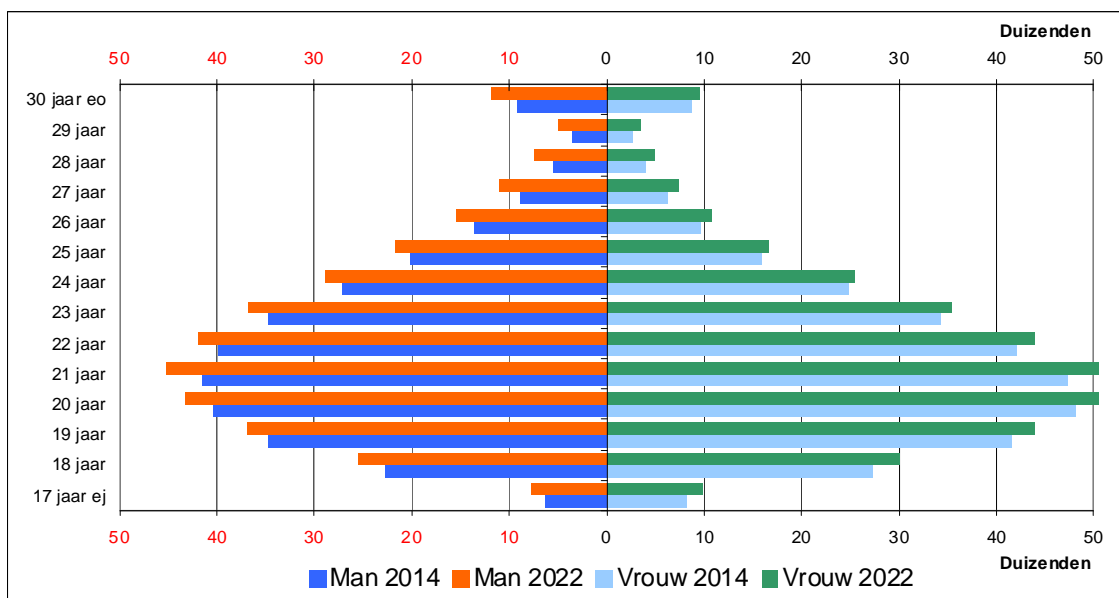

¹ In het vervolg van deze monitor worden de onderwijscijfers per 1 oktober gerelateerd aan demografische cijfers per 1 januari van een jaar later. Vandaar dat verder gesproken wordt over de periode 2014-2022.

Deze toename van het aantal studenten met 40.500 HBO en 13.500 WO studenten, tezamen **54.000** studenten, is iets hoger dan in 2013 voorspeld werd. Toen werd voor de komende acht jaar een toename verwacht van **48.000**. In 2012 werd juist een veel grotere toename verwacht van **85.000**.

De nieuwe prognose is voor HBO omhoog bijgesteld en WO omlaag bijgesteld. Werd vorig jaar nog een toename van het aantal HBO studenten verwacht met 28.000, de groei die nu verwacht wordt, is met 40.500 duidelijk groter. En werd vorig jaar nog een toename van het aantal WO studenten verwacht met 20.000, nu wordt gerekend op een kleinere toename van 13.500. De groei doet zich over de volle breedte voor. Er zullen in 2022 meer jongens en meer meisjes studeren en ook bij alle leeftijdsgroepen wordt een groei verwacht. In grote lijnen blijft de Nederlandse studentenpopulatie dezelfde als ze nu is: ze wordt alleen zo'n 9% omvangrijker.

Figuur 2.2: Het aantal studenten voltijd aan HBO en WO tezamen, naar leeftijd en geslacht; 2014-2022; bron: Referentieraming OC&W 2014

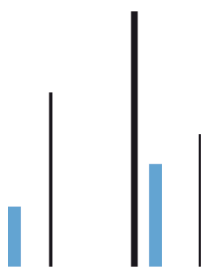
Op langere termijn zet de groei zich nog enkele jaren door, maar na 2025 gaat het aantal studenten weer omlaag. Daarbij geldt dat prognoses meer onzekerheden vertonen, naarmate ze verder vooruit kijken.

2.2 De prognose in perspectief

Deze prognose laat een “zachte landing” zien van de groei die het hoger onderwijs de afgelopen jaren heeft meegemaakt. In de afgelopen acht jaar nam het aantal HBO studenten toe met gemiddeld 12.500 per jaar. Het aantal WO studenten nam toe met 6.500 per jaar. Voor de komende acht jaar komt de verwachte groei uit op 5.000 HBO studenten en 1.700 WO studenten gemiddeld per jaar.

Verder valt op dat deze Referentieraming beperkt afwijkt van de raming uit 2013, terwijl de groei van het aantal studenten zich het afgelopen jaar duidelijk anders ontwikkeld heeft dan vorig jaar gedacht werd. Vorig jaar werd een toename met 7.000 studenten voorspeld; in werkelijkheid is het aantal gegroeid met 30.000: een groot verschil. In hoofdstuk 3.2 wordt daar nader op ingegaan.

3

Kwantitatieve prognose per stad

3.1 Het Apollo model

Om de landelijke Referentieraming van OC&W te vertalen naar de diverse studentensteden is een rekenmodel ontwikkeld in opdracht van Kences en het Ministerie van BZK. Dit model heeft de naam Apollo gekregen. Het Apollo-model bestaat uit een kwantitatieve prognose van het aantal studenten en een kwalitatieve invulling wat betreft de vraag naar, en het aanbod van, verschillende soorten (studenten)-huisvesting.¹ Dit laatste op basis van lokaal uitgezette enquêtes.

Zoals ieder jaar is ook dit jaar een analyse gemaakt van de kwaliteit van de prognose zoals die vorig jaar is opgesteld. In bijlage A zijn de cijfers terug te vinden. Over het algemeen blijkt de vorig jaar uitgebrachte prognose te laag te zijn geweest. Anders geformuleerd: de feitelijke groei van het aantal studenten is het afgelopen jaar aanzienlijk groter geweest dan vorig jaar voorzien werd in de landelijke Referentieraming.

3.2 Monitoring prognose 2013

De in 2013 opgestelde prognose is vergeleken met de nieuwste DUO cijfers. In bijlage A wordt uitgebreid op de verschillen ingegaan. De prognose uit 2013 blijkt flink af te wijken van de DUO cijfers; duidelijk meer dan in voorgaande jaren. Een belangrijke oorzaak daarvan is gelegen in de Referentieraming die voor het afgelopen jaar een toename van het aantal studenten verwachtte met 7000; in werkelijkheid nam het aantal studenten toe met circa 30.000.

Bij nadere analyse van de verschillen per stad blijken er meerdere oorzaken te spelen. Een belangrijke oorzaak is gelegen in het feit dat enkele HBO onderwijsinstellingen in bepaalde steden duidelijk meer gegroeid zijn dan gemiddeld. Dat werkt door in bijvoorbeeld Leeuwarden, Nijmegen, Utrecht, Amsterdam, Den Haag, Leiden en Rotterdam. Een volgende oorzaak is te vinden in een snelle groei van de Universiteiten van Leiden, Wageningen en Eindhoven. Ook dat heeft bijgedragen aan een onderschatting van de groei in deze steden. In hoeverre een en ander (mede) veroorzaakt is door een groter onderwijsaanbod als gevolg van verplaatsing van onderwijsinstellingen, kon vooralsnog niet vastgesteld worden, maar lijkt wel mee te spelen (zeker in Den Haag). Een laatste oorzaak is te vinden in een administratieve aanpassing van de basisgegevens. Het aantal studenten aan de Saxion Hogeschool in Deventer is omlaag bijgesteld en omhoog bijgesteld voor Enschede (met 600). Ook is het aantal buitenlandse studenten in Venlo omhoog bijgesteld en in Eindhoven omlaag bijgesteld (met 2000). Deze aanpassing in de basisgegevens heeft tot gevolg dat de Apollo 2013 prognose voor deze vier steden een behoorlijke afwijking laat zien.

¹ In het boekje "Apollo, Transparantie in cijfers over studentenhuisvesting" is de methodiek beschreven. Uitgave ABF, 2012; zie www.abfresearch.nl

3.3 Prognose 2014 per stad

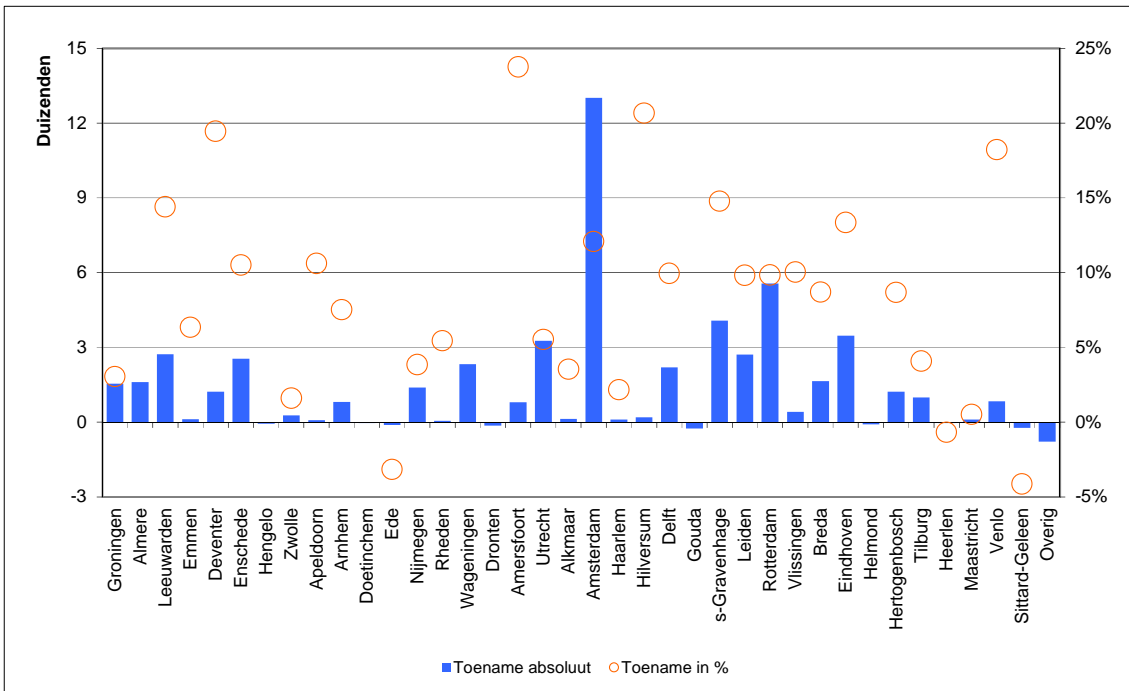
Het aantal studenten per stad anno 2014 is, gespecificeerd naar woonsituatie, in hoofdstuk 1 reeds gepresenteerd. In dit hoofdstuk worden de verwachtingen tot 2022 besproken. Op deze manier wordt net als vorig jaar een periode van acht jaar overzien. Ter herinnering is als definitie voor de studenten aangehouden: voltijdstudenten aan HBO of WO per 1 oktober.

Het Apollo model houdt rekening met instroom, uitstroom en doorstroom van studenten op jaarbasis. Daarmee wordt de ontwikkeling van het aantal studenten van jaar op jaar voorspeld. Hierbij geldt de OC&W Referentieraming als uitgangspunt voor het landelijk totaal. Een en ander resulteert in een prognose van het aantal studenten per stad. In de navolgende figuur is de toename van het totaal aantal studenten per stad weergegeven.

- In de blauwe balken is de toename in absolute aantallen weergegeven: in Amsterdam komen er 13.000 studenten bij.
- Met de oranje punten is de toename in procenten weergegeven. De gemiddelde toename ligt rond de 9%.

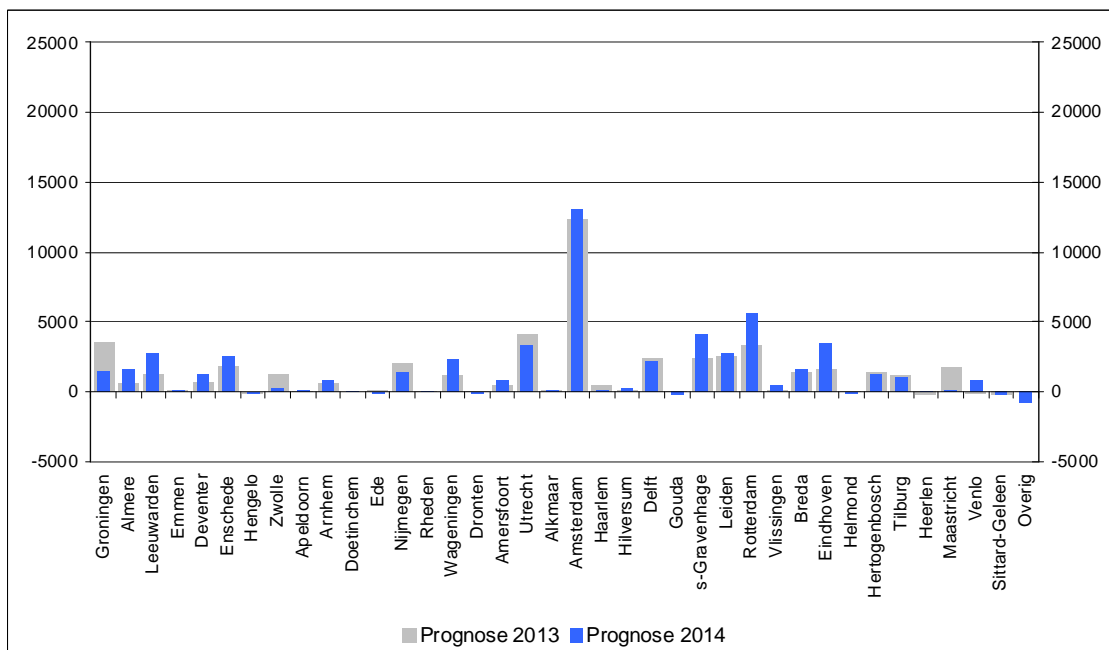
Voor gemeenten met een relatief beperkt aantal studenten is de trefzekerheid van een prognose vanzelfsprekend minder groot dan bij gemeenten met grote aantallen studenten. Te meer wanneer een onvoorziene verplaatsing van onderwijsinstellingen zich hier voordoet.

Figuur 3.1: Ontwikkeling van het totaal aantal studenten per studiestad; 2014-2022; bron: Apollo 2014

Deze toename van het totaal aantal studenten (met 54.000) is iets groter dan de prognose uit 2013. In figuur 3.2 wordt de nieuwe prognose per stad vergeleken met de oude prognose uit 2013. Dit levert een wisselend beeld op. Bij sommige steden komt de prognose nu hoger uit (Den Haag, Rotterdam en Eindhoven); in andere gemeenten lager (Groningen, Zwolle en Maastricht).

Figuur 3.2: Ontwikkeling van het totaal aantal studenten per studiestad; 2013-2021 (bron: Apollo 2013) en 2014-2022 (bron: Apollo 2014)

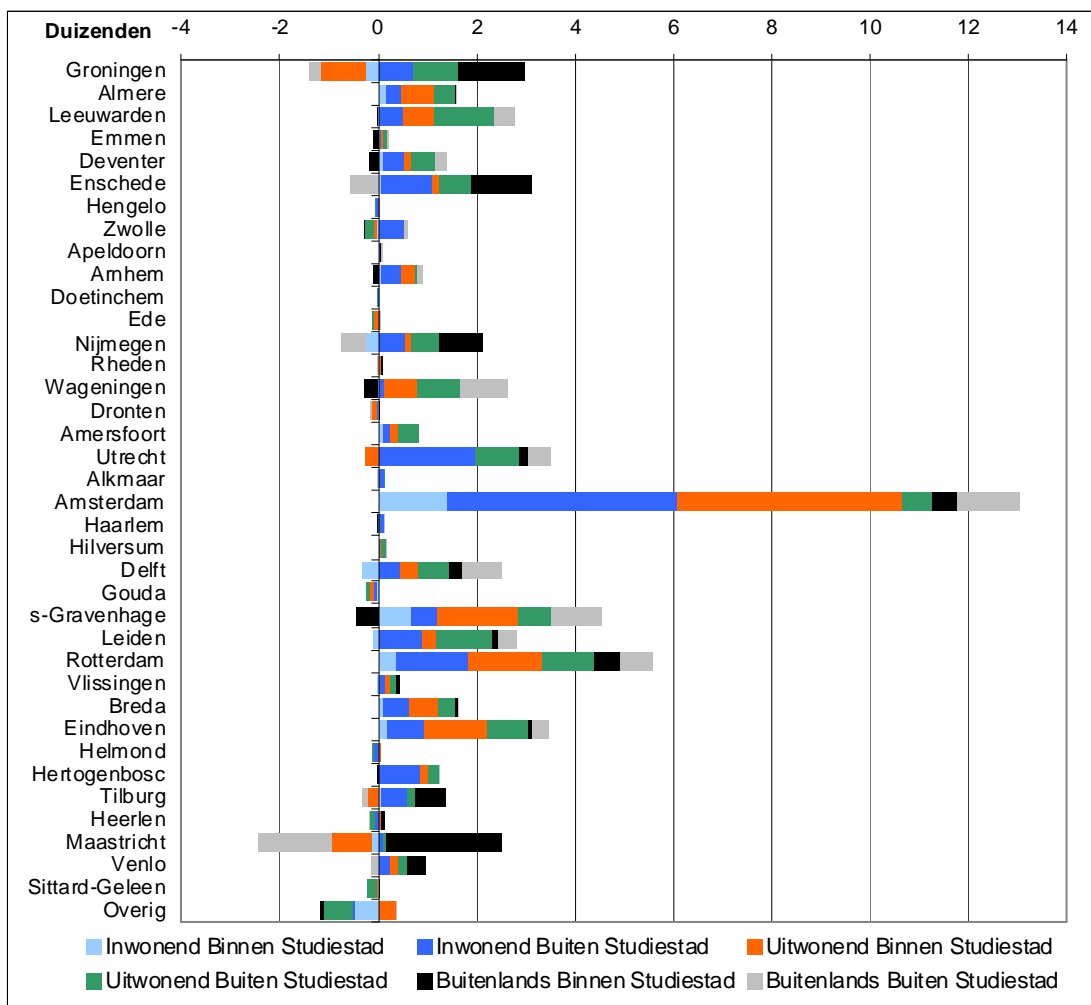
De toename van het aantal studenten volgens deze nieuwe prognose, is uitgewerkt naar woonsituatie en naar het aantal buitenlandse studenten. In deze prognose zijn de meest recente trends verwerkt, niet alleen waar het gaat om de aantallen per stad maar ook waar het gaat om de mate waarin studenten naar verwachting uit- dan wel thuiswonend zullen zijn.

In dit verband is het goed hier enkele trends te benoemen:

- Het percentage van de studenten dat uitwonend is IN de stad waar gestudeerd wordt, blijkt op landelijk niveau af te nemen: van bijna 34% in 2007 naar goed 31% in 2014; een daling met ongeveer -2,5%.
- Tegelijk blijkt het percentage van de studenten dat uitwonend is buiten de stad waar gestudeerd wordt, redelijk constant te blijven.

Eerder is opgemerkt dat deze raming een typische “trendraming” is. Dit betreft de OC&W Referentieraming waarin trends uit het verleden worden doorgetrokken en nieuwe beleidsvoornemens beperkt zijn meegenomen. Maar dit geldt ook voor de invulling naar woonsituatie welke gebaseerd is op bovenstaande trends die met het Apollo model worden doorgetrokken. Op beide punten wordt in hoofdstuk 7 nog nader ingegaan. Daar worden ook alternatieve scenario’s gepresenteerd.

Figuur 3.3: Ontwikkeling van het aantal studenten naar woonsituatie per studiestad; 2014-2022; bron: Apollo 2014

Het totaal aantal studenten neemt in de komende acht jaar toe met 54.000.

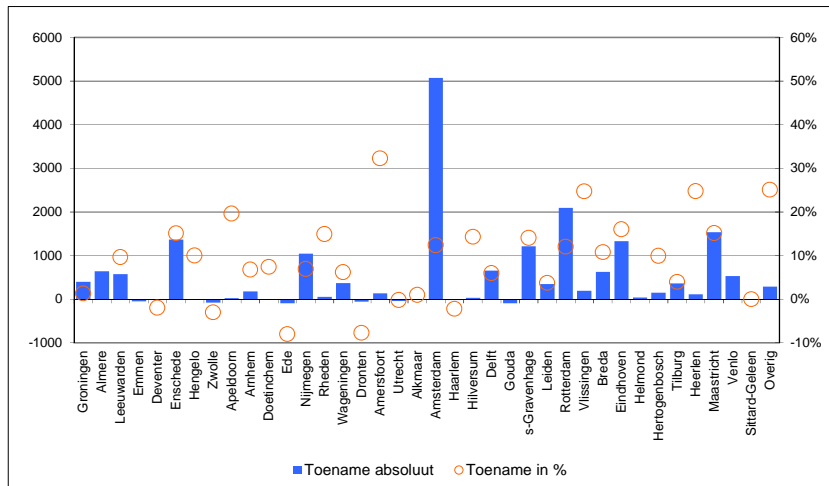
- Het aantal thuiswonende studenten neemt toe met bijna 20.000.
- Het aantal uitwonende studenten neemt toe met 23.000, waarvan 11.500 in de stad wonen waar ze studeren en de andere helft in een andere stad.
- Het aantal buitenlandse studenten neemt toe met circa 11.000, waarvan 7.500 in de stad waar ze ook studeren en 3.500 buiten de stad wonend.

Opmerkelijk is dat het totaal aantal studenten toeneemt met 9% terwijl het aantal uitwonende studenten IN de studiestad toeneemt met 6%. In deze kleinere groei van het aantal uitwonenden in de stad, is de eerder beschreven trend terug te zien, namelijk dat het percentage studenten uitwonend IN de studiestad afneemt: landelijk met 2,5% tussen 2007 en 2014. Dit beeld komt extra terug in de prognose voor (onder andere) Groningen, Utrecht en Maastricht waar het aantal uitwonende studenten in de stad tussen 2014 en 2022 naar verwachting zelfs zal gaan afnemen. Dat komt doordat in deze steden de trend van minder uitwonenden in de stad, nog sterker is dan landelijk gemiddeld. Zo liep dit percentage in Groningen tussen 2007 en 2014 terug met 4,1%; in Utrecht met 2,8% en in Maastricht met 8%.

3.3.1 Primaire doelgroep

De primaire doelgroep die bestaat uit uitwonende studenten plus de buitenlandse studenten die wonen in de stad waar ze studeren, neemt daardoor toe met 19.000 studenten. De grootste groei in absolute aantallen wordt in Amsterdam verwacht. Daar groeit de primaire doelgroep met 5.000 studenten. Opmerkelijk is het ongeveer constant blijven van de primaire doelgroep in Utrecht, ondanks het groeiend aantal studenten in die stad.

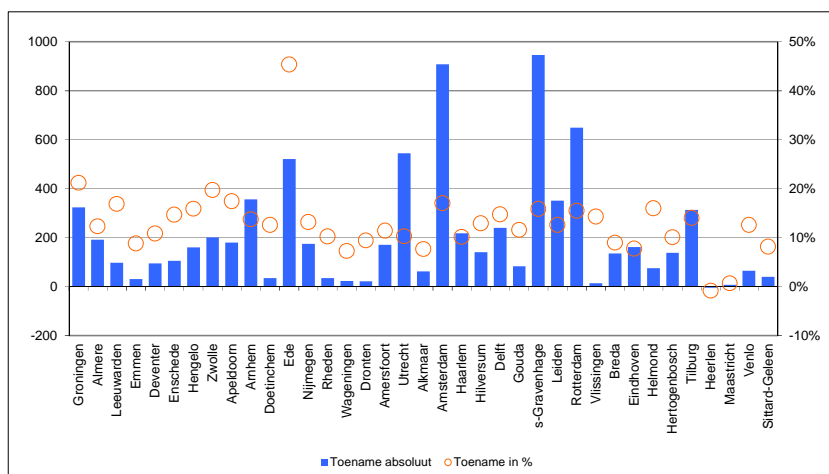
Figuur 3.4: Ontwikkeling van de primaire doelgroep per studiestad; 2014-2022; bron: Apollo 2014

3.3.2 Secundaire doelgroep

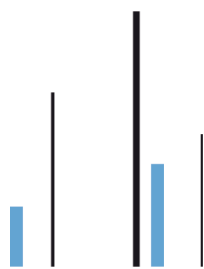
De secundaire doelgroep bestaat uit uitwonende en buitenlandse studenten die niet in de stad wonen waar ze studeren, maar die in een andere studentenstad wonen. Totaal zijn dat er anno 2014 circa 55.000 in heel Nederland. Dit aantal neemt de komende acht jaar toe met 8.000. In bijgaande grafiek is de toename weergegeven (geteld in de stad waar ze wonen; dus niet de stad waar ze studeren). Vooral in Amsterdam en Den Haag neemt dit aantal toe.

Figuur 3.5: Ontwikkeling van de secundaire doelgroep per studiestad; 2014-2022; bron: Apollo 2014

Woonwensen van studenten

4.1 Landelijk enquête

Om ook iets te kunnen zeggen over de door de studenten gewenste woonvormen, is in Kences verband een enquête opgesteld. Deze enquête is met het oog op een zo groot mogelijke respons onder studenten kort van opzet gehouden en geschikt gemaakt voor internet en smartphone gebruik. Net als in 2012 en 2013 is de enquête uitgezet via de onderwijsinstellingen waaruit opnieuw gebleken is dat een actieve medewerking vanuit deze instellingen noodzakelijk is om een grote respons te garanderen.

In 2014 hebben ruim 40.000 studenten de enquête ingevuld, tegen ruim 30.000 in 2013. In bijlage B wordt nader ingegaan op de respons in de diverse steden. Uiteindelijk blijkt deze enquête voor 18 steden voldoende respons op te leveren om een goed beeld te schetsen. Mede op basis van dit positieve resultaat is in opdracht van de diverse Kences deelnemers voor bijna al deze steden een lokaal rapport opgesteld dat uitgebreid ingaat op verschillende thema's.

In dit hoofdstuk wordt kort verslag gedaan van enkele kerncijfers voor totaal zes steden: twee in Noord/Oost Nederland (Groningen en Enschede), twee in Zuid Nederland (Eindhoven en Nijmegen) en twee in West Nederland (Delft en Leiden). Bij ieder van deze groepen kan steeds een vergelijking gemaakt worden tussen een typische "Beta" stad (Enschede, Delft en Eindhoven) en een stad met een meer gemiddeld profiel. Maar er zijn meer verschillen. Deze mogen blijken uit onderstaande tabel, waarin de meest opvallende cijfers van de verschillende steden rood gekleurd zijn.

Groningen is een studentenstad met een relatief "gemiddeld profiel" van studenten maar wel relatief ver weg gelegen waardoor veel studenten in deze stad wonen. Enschede heeft relatief veel HBO onderwijs en veel thuiswonende studenten. In Delft studeren weinig HBO-ers, weinig vrouwen en zijn relatief weinig studenten jonger dan 22 jaar. In Leiden en ook in Nijmegen studeren juist veel vrouwen, waarbij Leiden weinig HBO studenten kent en Nijmegen een meer gemiddeld profiel heeft. In Eindhoven tenslotte zijn de HBO studenten ruim in de meerderheid en studeren weer weinig vrouwen. Kortom: een zeer wisselend beeld met in iedere stad een eigen studentenpopulatie.

Tabel 4.1: Kerncijfers studenten per stad, 1 oktober 2013; bron: DUO

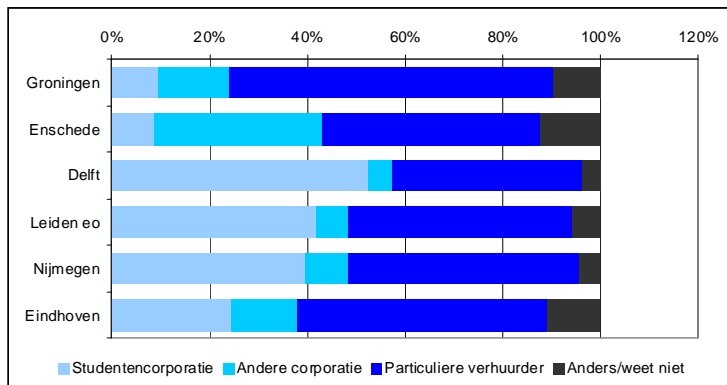
	Groningen	Enschede	Delft	Leiden eo	Nijmegen	Eindhoven
Aantal studenten	50991	24312	22257	27756	36226	26043
%HBO	48%	62%	14%	30%	50%	68%
%WO Bachelor	35%	25%	51%	46%	33%	20%
%WO Master	17%	13%	35%	25%	17%	12%
% Vrouw	51%	41%	22%	62%	61%	37%
% < 22 jaar	64%	62%	55%	63%	66%	65%
% Thuis	25%	40%	25%	41%	38%	51%
% Uit in Stad	60%	37%	50%	34%	42%	32%
% Uit Buiten Stad	15%	23%	25%	25%	20%	17%

4.2 Huidige woonsituatie

In deze paragraaf worden cijfers gepresenteerd die betrekking hebben op de feitelijke woonsituatie van de “primaire doelgroep”: de studenten die uitwonend zijn in de stad waar ook de studie gevolgd wordt. Thuiswonende studenten, uitwonende studenten die in de stad wonen maar elders studeren, en studenten die in een andere stad wonen, blijven hierbij dus buiten beeld. De cijfers laten daarmee zien hoe (bijvoorbeeld) typisch “Groningse” studenten gehuisvest zijn.

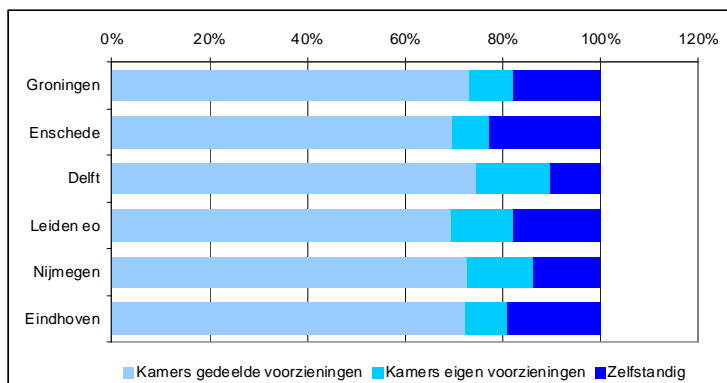
In de meeste steden woont 50 tot 60% van alle studenten bij een particuliere verhuurder. In Delft blijken relatief veel studenten te huren bij een studentencorporatie (DUWO, één van de Kences deelnemers). In de andere steden ligt dat percentage lager. Doorgaans wonen er ook relatief weinig studenten bij “andere corporaties”, hooguit 10%. Alleen Enschede valt hierbij op met ruim 30% van de studenten die bij een gewone corporatie woonruimte huurt.

Figuur 4.1: Woonsituatie naar type verhuurder; bron: Kences enquête 2014

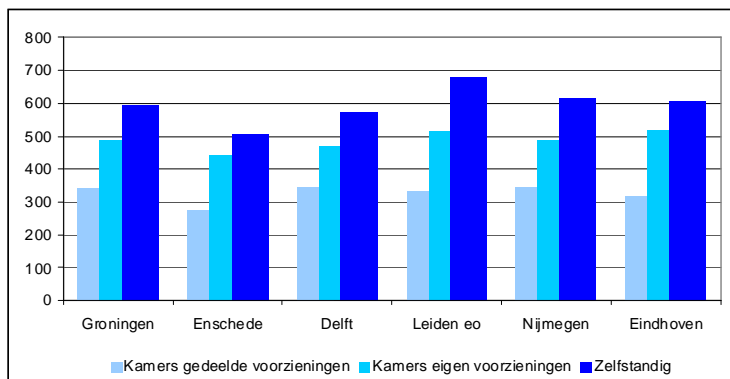
Ongeveer 70-75% van de studenten woont (in de stad waar ze studeren) op een kamer met gedeelde voorzieningen. Circa 10% heeft eigen voorzieningen; in Delft en Nijmegen ligt dat percentage overigens iets hoger. En de resterende 15-20% woont zelfstandig in een “eigen” woning.

Figuur 4.2: Woonsituatie naar type woonruimte; bron: Kences enquête 2014

Voor een kamer met gedeelde voorzieningen (inclusief de bijkomende lasten) wordt een bedrag betaald dat ligt tussen 275 euro per maand in Enschede en 350 euro per maand in Delft. Voor een kamer met eigen voorzieningen ligt de (inclusief) prijs al gauw 150 euro per maand hoger en varieert van 450 tot ruim 500 euro per maand. Een eigen woning kost al gauw nog eens 100 euro meer per maand en loopt uiteen van 500 euro per maand in Enschede tot bijna 700 euro in Leiden.

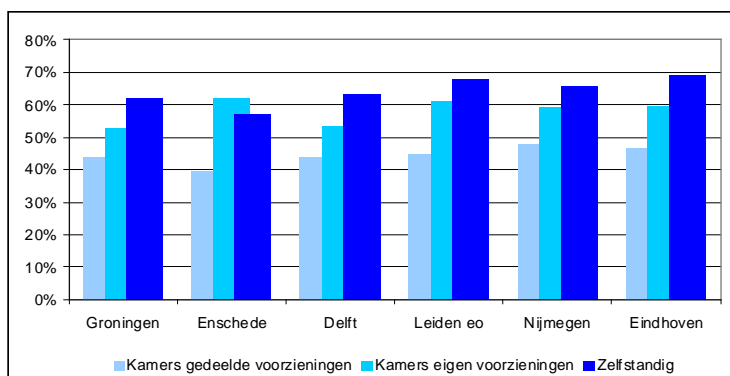
Figuur 4.3: Gemiddelde maandelijkse totale woonuitgave (inclusief bijkomende lasten); bron: Kences enquête 2014

Wanneer de (totale) woonuitgaven gerelateerd worden aan het inkomen, blijkt dat degenen die een kamer met eigen voorzieningen hebben of een eigen woning, daar over het algemeen ook een groter deel van het inkomen aan uitgeven. De (macro) woonquote (zijnde de gemiddelde woonuitgave als percentage van het gemiddeld inkomen), ligt circa 10% hoger bij degenen die eigen voorzieningen hebben en nog eens 10% hoger bij degenen die een eigen woning hebben. Overigens loopt deze quote niet recht evenredig op met de woonuitgave, doordat studenten met eigen voorzieningen en/of een eigen woning over het algemeen ook over een royaler inkomen kunnen beschikken. Studenten met gedeelde voorzieningen hebben gemiddeld een inkomen rond de 700 à 750 euro. Studenten met een eigen woning hebben maandelijks meer dan 900 euro inkomen.

Verder zijn er hierbij (beperkte) verschillen tussen de steden. In Enschede geven studenten met gedeelde voorzieningen 40% van het inkomen uit aan de woonuitgaven. In Nijmegen ligt deze quote hoger, namelijk op 48%. Ook waar het gaat om de kosten van een eigen zelfstandige woning, ligt de woonquote met bijna 60% relatief "laag" in Enschede en hoog in Eindhoven, Nijmegen en Leiden, met bijna 70%.

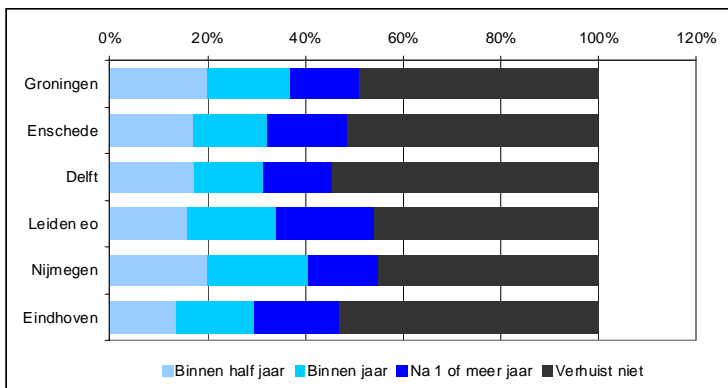
Figuur 4.4: Gemiddelde macro woonquote (lasten inclusief bijkomende woonlasten gedeeld door gemiddeld inkomen); bron: Kences enquête 2014

4.3 Verhuiscgeneidheid

In deze paragraaf wordt niet meer alleen gekeken naar de primaire doelgroep, ook de thuiswonende studenten en de studenten die in een andere stad uitwonend zijn, zijn immers mogelijk op zoek naar woonruimte in de stad waar ze studeren. Vandaar dat de cijfers in deze paragraaf betrekking hebben op alle studenten die in die stad studeren. Ongeveer 15 tot 20% van daarvan wil verhuizen binnen 6 maanden. Een iets kleiner percentage wil binnen 6 tot 12 maanden verhuizen. Dit betekent dat (gesommeerd) 35 tot 40% van alle studenten binnen 12 maanden wil verhuizen. Dit percentage ligt iets lager in Enschede, Delft en Eindhoven; het ligt daarentegen iets hoger in Groningen, Leiden en vooral Nijmegen.

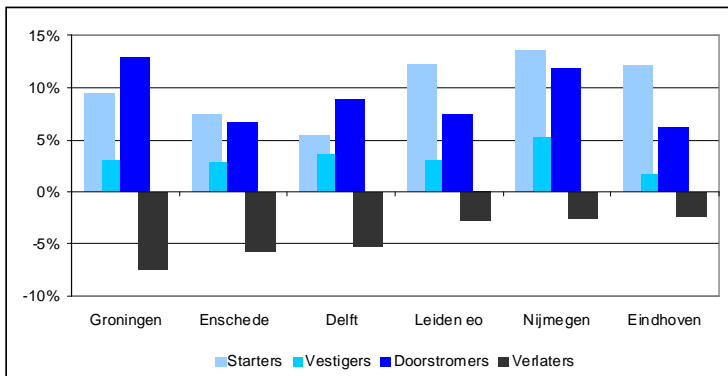
Figuur 4.5: Verhuisplannen naar verhuistermijn; bron: Kences enquête 2014

Bij degenen die willen verhuizen wordt onderscheid gemaakt in vier groepen:

1. Starters die het ouderlijk huis willen verlaten,
2. Vestigers die van buiten de stad naar de stad willen verhuizen,
3. Doorstromers die binnen de stad willen verhuizen,
4. Verlaters die uit de stad willen vertrekken.

Figuur 4.6: Het aantal verhuiscgeneigde studenten in percentage van het totaal aantal studenten; bron: Kences enquête 2014

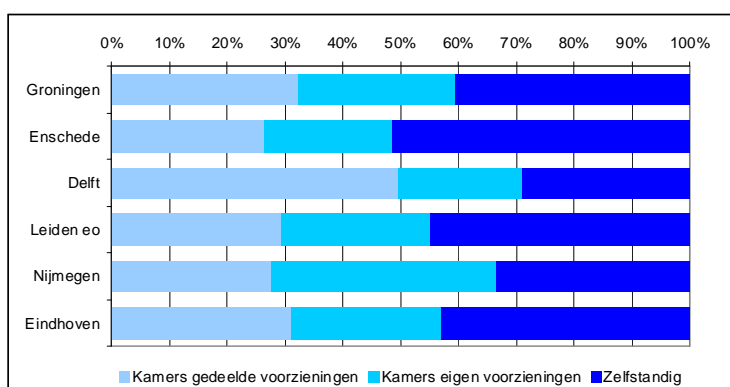

Wanneer de omvang van deze vier groepen gerelateerd wordt aan het aantal studenten, zijn er duidelijk verschillen tussen de steden. In Leiden, Nijmegen en Eindhoven zijn er relatief veel starters en weinig verlaters. In Groningen, Enschede en Delft zijn er juist weinig starters en veel verlaters. Verder zijn er relatief veel doorstromers in Groningen, Delft en Nijmegen.

4.4 Gewenste woonsituatie

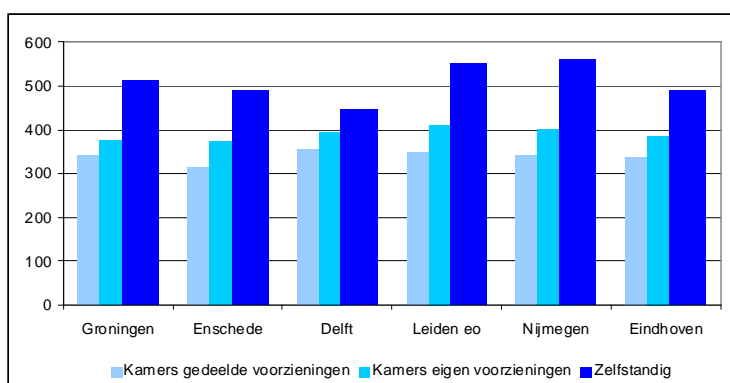
In deze paragraaf staan de studenten centraal die in de stad willen wonen waar ze ook studeren. Dat zijn de starters, de vestigers en de doorstromers uit de voorgaande paragraaf. Starters en vestigers zijn nieuw op de lokale markt voor studentenhuysvesting. Doorstromers zoeken andere woonruimte. Wanneer het totaal beeld van deze kwalitatieve woonwensen op een rij gezet wordt blijkt dat 25 tot 30% een kamer met gedeelde voorzieningen zoekt. In Delft is dat zelfs ongeveer de helft van alle vragers. Verder zoekt ruim 20% een kamer met eigen voorzieningen. In Nijmegen geldt dat zelfs voor bijna 40% van alle zoekers. De resterende 30 tot 50% zoekt een gewone, zelfstandige woning. Die ambitie is met 30% in Delft beperkt aanwezig. In Enschede kijkt ongeveer de helft van alle zoekers hiernaar uit.

Figuur 4.7: Gewenste woonsituatie naar type woonruimte; bron: Kences enquête 2014

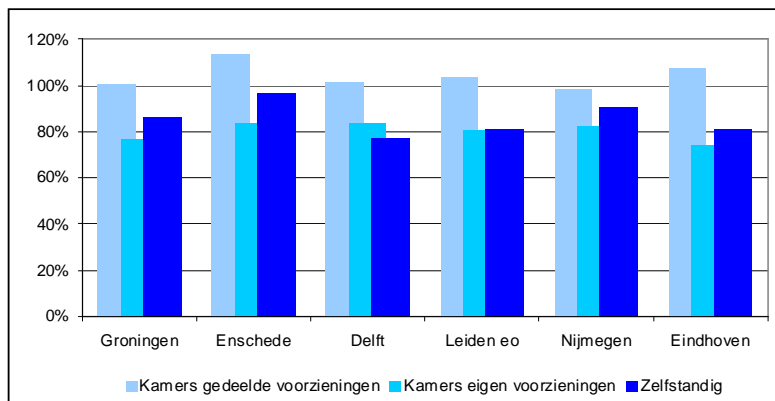
Daarbij geven degenen die een kamer met gedeelde voorzieningen zoeken op dat ze hiervoor ruim 300 euro per maand (inclusief bijkomend woonlasten) willen betalen. Voor een kamer met eigen voorzieningen wil men over het algemeen enkele tientjes extra betalen. Voor een eigen woning is men bereid nog eens 100 tot 150 euro extra per maand te betalen.

Figuur 4.8: Gemiddelde gewenste maandelijkse totale woonuitgave; bron: Kences enquête 2014

Wanneer de prijs die verhuizers bereid zijn te betalen, afgezet wordt tegen de prijs die op dit moment gemiddeld betaald wordt, ontstaat een beeld zoals weergegeven in onderstaande grafiek. Hieruit komt naar voren dat degenen die een kamer met gedeelde voorzieningen zoeken, bereid zijn een prijs te betalen die gelijk ligt aan of zelfs iets hoger is dan wat nu betaald wordt. Daarentegen is men waar het gaat om kamers met eigen voorzieningen bereid slechts zo'n 80% te betalen van de actuele prijs. En waar het gaat om een eigen woning ligt de prijs die men bereid is te betalen gemiddeld ook duidelijk lager dan de actuele prijs. Daarbij zijn er verschillen tussen de steden waar het gaat om de precieze verhouding tussen gewenste en actuele huurprijs. Maar de rode draad is toch dat de actuele prijs over het algemeen hoger ligt bij eigen voorzieningen en een eigen woning, dan zoekers voor ogen staat.

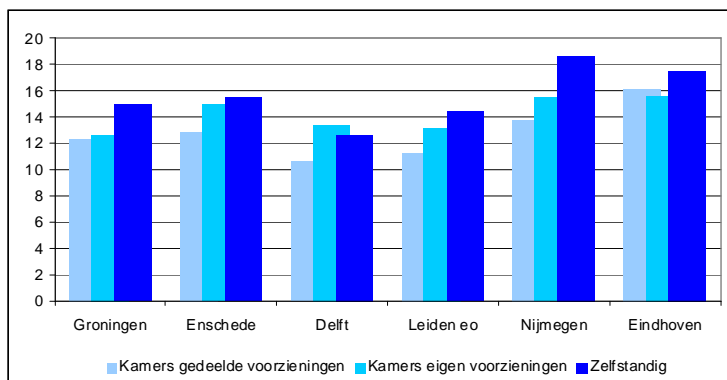
Figuur 4.9: Verhouding gewenste huur / feitelijke huur; bron: Kences enquête 2014

Naast zelfstandigheid en prijs is ook de locatie van groot belang voor de student. Bij de in 2012 en 2013 uitgezette enquêtes is getracht via een kaartbeeld de voorkeur voor een locatie in de stad te achterhalen. Dat bleek een relatief moeilijke vraag te zijn voor veel respondenten. Vandaar dat in 2014 gevraagd is naar de maximale hoeveelheid tijd die men per fiets onderweg wil zijn tussen de plaats waar men zou willen wonen en (a) het stadscentrum en (b) de onderwijsvoorziening.

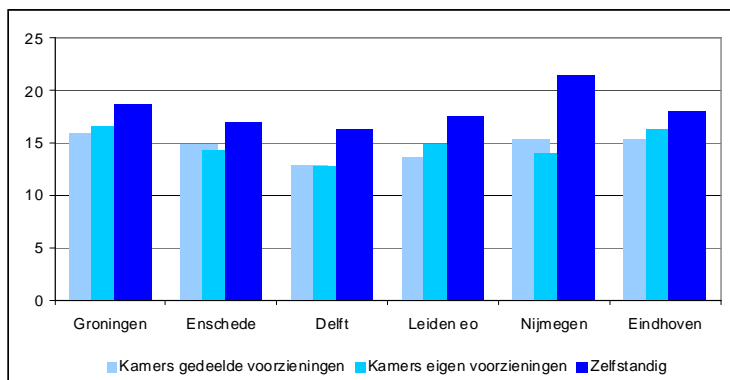
Over het algemeen is men bereid goed 10 tot 15 minuten te fietsen naar het centrum. Daarbij geldt dat degenen die op zoek zijn naar eigen woonruimte, over het algemeen bereid zijn iets verder te fietsen dan degenen die een kamer zoeken. Bovendien blijkt dat studenten vooral in Nijmegen en Eindhoven iets grotere afstanden accepteren dan studenten in Delft of Leiden.

Figuur 4.10: Gewenste fietsafstand (in minuten) tot het centrum; bron: Kences enquête 2014

Waar het gaat om de fietsafstand (in minuten) naar de onderwijsvoorziening, is men bereid gemiddeld iets langer te fietsen, namelijk ruim 15 minuten. Ook nu is de fietsbereidheid van degenen die een eigen woning zoeken groter dan van degenen die een kamer zoeken. En opnieuw blijken studenten met name in Delft vrij kritisch te zijn op de fietsafstand.

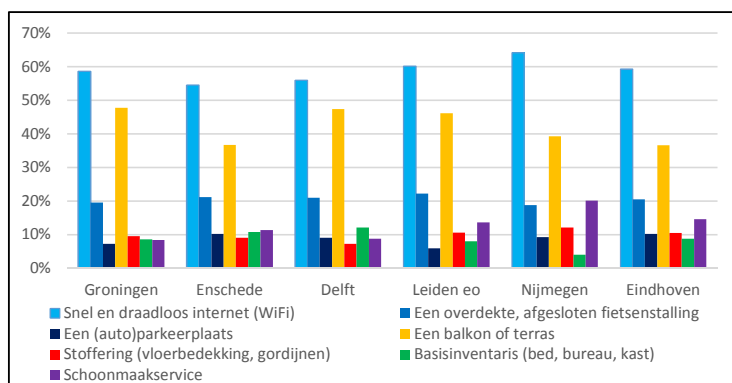
Figuur 4.11: Gewenste fietsafstand (in minuten) tot de onderwijsinstelling; bron: Kences enquête 2014

Naast de belangrijkste drie elementen (mate van zelfstandigheid, prijs en locatie) zijn voor (sommige studenten) aanvullende voorzieningen van belang. In 2014 is voor het eerst gevraagd voor welke voorzieningen een student extra zou willen betalen. Hoeveel extra men zou willen betalen is niet gevraagd. Het gaat voorlopig om een eerste inventarisatie van de voorzieningen die voor een student van belang zijn.

Dan blijkt dat in alle steden snel en draadloos toegang tot internet het meest gevraagd wordt. Circa 60% van degenen die willen verhuizen, geeft aan daarvoor extra te willen betalen. Een goede tweede vormt een balkon of terras; voor deze buitenruimte wil circa 40% extra betalen. Daarna fungeert een overdekte fietsenstalling als derde voorziening waarvoor ongeveer 20% van de studenten extra wil betalen.

Figuur 4.12: Gewenste voorzieningen: Kences enquête 2014

Wat hierbij nog opvalt is dat men redelijk eensgezind is in deze wensen ten aanzien van extra voorzieningen in de verschillende steden. Het grootste verschil tussen de diverse steden is nog te vinden bij de behoefte aan een balkon of terras: In Enschede, Eindhoven en Nijmegen is “maar” 37% bereid hiervoor extra te betalen. In Groningen, Delft en Leiden is dat ongeveer 50%.

4.5 Samenvattend beeld

Het geheel overziend, blijkt dat de zes (hier ter illustratie van verschillen gekozen) studentensteden een duidelijk eigen profiel hebben dat beïnvloed wordt door verschillende factoren. Het gaat onder andere om ligging en bereikbaarheid van de stad ten opzichte van haar voedingsgebied: Groningen is voor veel studenten ver weg terwijl Leiden en Delft midden in de drukke Randstad voor veel studenten goed bereikbaar zijn. Maar ook lijken achtergrondkenmerken van de studenten mee te spelen: HBO versus WO studenten en het aandeel van mannen versus vrouwen. Dit alles vertaalt zich in een situatie waardoor in Groningen 60% van de studenten uitwonend is in de stad zelf tegenover slechts 34% in Leiden en 32% in Eindhoven.

Vervolgens lijkt ook de spanning op de lokale woningmarkt mee te spelen. In Groningen, Enschede en Eindhoven is die spanning minder groot en slaagt een aanzienlijk deel van de studenten erin een gewone woning te bemachtigen. Opmerkelijk genoeg lukt dat ook een groot deel van de studenten in Leiden, al is eerder al aangegeven dat in Leiden relatief weinig studenten in de stad wonen. Maar in Delft en Nijmegen met een behoorlijke druk op de woningmarkt, blijkt dat studenten meer op kamers wonen (en minder vaak zelfstandig) dan in de andere steden het geval is. Wellicht dat het lokale toewijzingsbeleid hier de oorzaak van is.

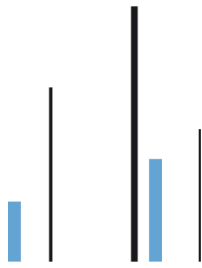
De beperkte druk op de reguliere woningmarkt in Enschede zou verder ook wel eens de oorzaak ervan kunnen zijn dat studenten hier relatief weinig betalen voor een kamer. Ook in Eindhoven lijkt dit het geval. In Groningen waar de druk ook niet al te groot is, ligt de prijs van een kamer echter hoger. Toch woont in Enschede en Eindhoven, beiden met een Betaprofiel en relatief veel HBO studenten en veel mannelijke studenten, ondanks de beperkte druk op de markt en de lage prijzen een flink deel van de studenten nog thuis bij de ouders. In Delft, Leiden en Nijmegen ligt dit anders: kamers zijn hier duurder. Toch (ondanks de hoge prijzen) woont in Delft bijna de helft van de studenten in de stad terwijl in Leiden (vergelijkbaar gelegen met eveneens hoge prijzen), juist weinig studenten in de stad wonen.

Het bijzondere van de kamerprijzen is verder dat zich dit beperkt vertaalt in verschillen in woonquote. In steden met relatief dure kamers, ligt ook het maandinkomen van studenten wat hoger.

Deze verschillen in spanning op de markt en prijsverschillen voor kamers, lopen niet overal parallel met de vraag naar (meer) studentenhuisvesting. Wellicht is het niet verrassend te constateren dat in Leiden en Nijmegen veel starters naar de stad zouden willen verhuizen en weinig de stad zouden willen verlaten. Maar dat dit ook geldt voor Eindhoven is misschien wel opmerkelijk. En dat er in Delft, met zijn gespannen woningmarkt en hoge prijzen, juist minder druk van buiten is, is wellicht ook opmerkelijk, al zou dit ook juist verklaard kunnen worden uit de hoge prijzen.

Kortom: iedere stad lijkt zo zijn eigen verhaal te hebben over studentenhuisvesting. Hier en daar zijn er parallellen maar er zijn ook flinke en soms onverwachte verschillen. Wel geldt als rode draad dat (a) studenten voor een kamer doorgaans een realistische prijs in het hoofd hebben, (b) voor een kamer met eigen voorzieningen en/of een eigen huis een lage prijs hopen te betalen en (c) dat men gemiddeld circa 15 minuten bereid is te fietsen naar het centrum en de onderwijsinstelling.

5

Kwalitatieve prognose per stad

5.1 De opgave voor de studentenhuysvesters

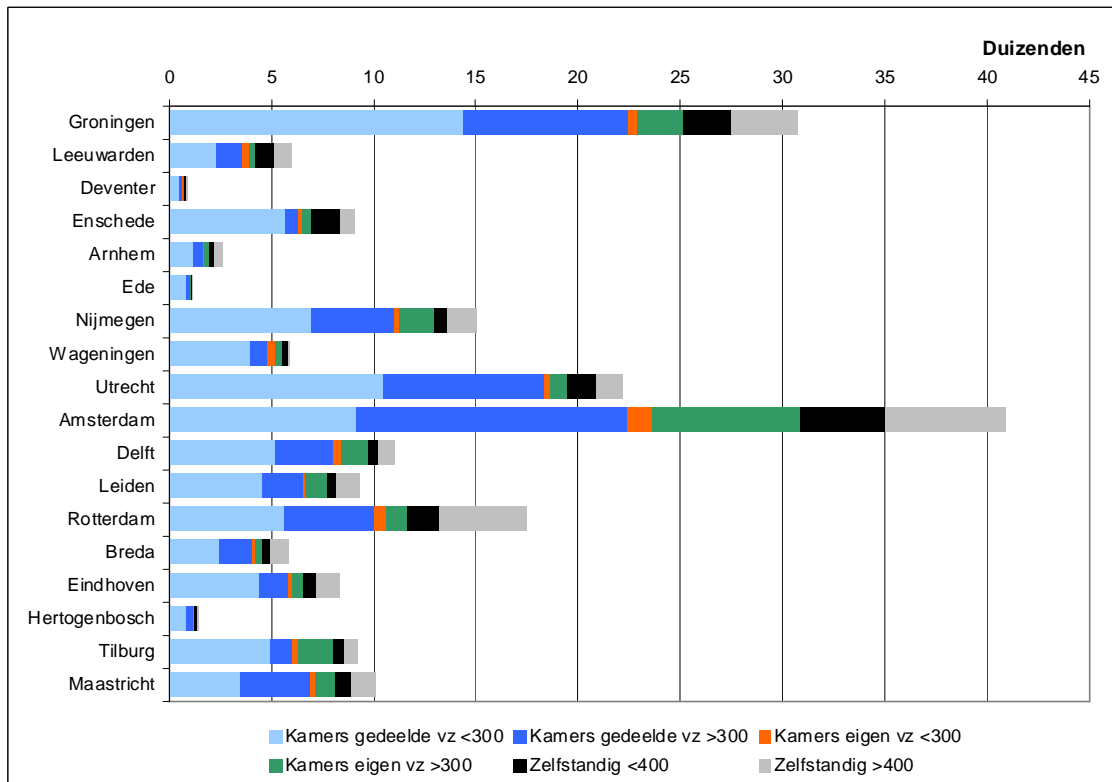
In hoofdstuk 3 is de prognose voor het te verwachten aantal studenten per stad gepresenteerd. De opgave die de studentenhuysvesters de komende jaren wacht, wordt hiervan afgeleid op basis van de eerder beschreven primaire doelgroep. Het aantal (Nederlandse) uitwonende studenten wonend in de stad waar ze studeren, neemt met 11.500 toe; het aantal buitenlandse studenten neemt met 7.500 toe. Dat leidt tot een opgave om de komende acht jaar (2014-2022) aan 19.000 extra studenten woonruimte te bieden. Hoe dit aantal kwalitatief gezien het beste ingevuld zou kunnen worden, is het onderwerp van dit hoofdstuk.

5.2 De woonsituatie anno 2014

Voordat er een beeld gepresenteerd wordt van de gewenste richting waarin de opgave voor studentenhuysvesting ingevuld zou moeten worden, is het goed eerst een beeld te geven van de huidige woonsituatie per stad. Daarbij beperkt deze beschrijving zich tot die steden waar voldoende respondenten deelgenomen hebben aan de enquêtes. Alleen daar kunnen statistisch verantwoorde uitspraken gedaan worden.

In deze steden woont 68% van de studenten die in de stad woont, op kamers waarbij de voorzieningen gedeeld worden. Verder woont 12% op kamers met eigen voorzieningen (badkamer, toilet, douche). De resterende 20% van de studenten woont zelfstandig in een “gewone woning”. Hierbij zijn er de nodige verschillen per stad. In Amsterdam zijn er relatief weinig kamers voor minder dan 300 euro. Maar in Enschede, Ede en Wageningen wordt een relatief flink aantal kamers verhuurd voor minder dan 300 euro.

Figuur 5.1: Huidige woonsituatie van uitwonende studenten, woonachtig in de desbetreffende studiestad in 2014; bron: Apollo 2014¹

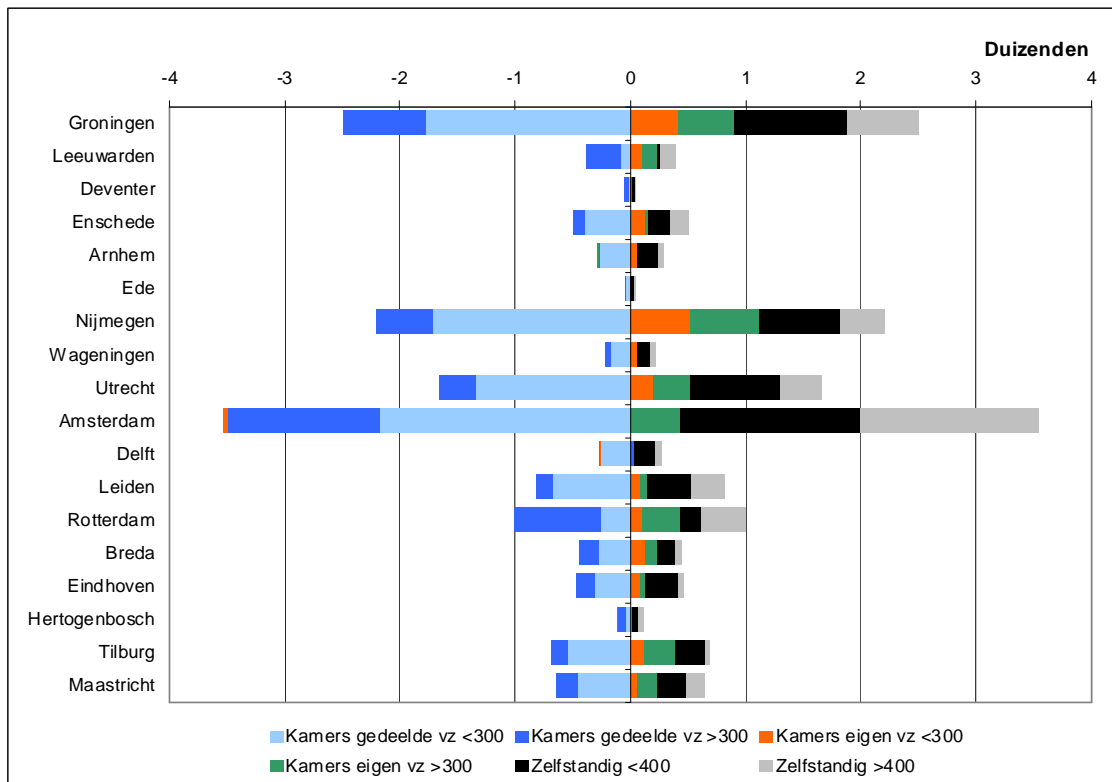
5.3 Woonsituatie en woonwensen

Om een beeld te krijgen van mogelijke kwalitatieve discrepanties tussen vraag en aanbod op dit moment, kan de feitelijke woonsituatie van degenen die willen verhuizen binnen de stad (de doorstromers) afgezet worden tegen de woonwensen van die zelfde groep. Kwantitatief gezien levert deze vergelijking per definitie een "0" op, maar kwalitatief laat deze vergelijking zien in welke richting studenten op dit moment hun woonsituatie zouden willen aanpassen.

In figuur 5.2 is een en ander in beeld gebracht. Daaruit blijkt dat in Groningen een potentieel surplus bestaat aan 2.500 kamers met gedeelde voorzieningen. Dat getal kan het best gespiegeld worden aan de huidige voorraad van dit soort kamers. Dat zijn er 22.000 waaruit afgeleid kan worden dat ruim 10% van de kamers met gedeelde voorzieningen in Groningen bewoond wordt, terwijl de bewoner eigenlijk een kamer met eigen voorzieningen ambieert. In Groningen, maar ook meer algemeen blijkt dat vrijwel overal een potentieel surplus bestaat aan kamers met gedeelde voorzieningen en dat studenten die graag zouden willen verruilen voor woonruimte met eigen voorzieningen. Gelet op het feit dat alle woonruimten de facto verhuurd zijn, kan dit verschil tussen vraag en aanbod geïnterpreteerd worden als acceptatie in de praktijk van een "second best" oplossing. Hier speelt verder mee dat studenten niet altijd de prijs voor eigen voorzieningen willen betalen die daar wel bij hoort (zie ook hoofdstuk 4).

¹ In het rekenmodel wordt vanwege de koppeling aan andere gegevensbestanden de situatie per 1 januari van een jaar weergegeven; hierbij wordt het aantal op 1 oktober getelde studenten gelijk gesteld aan het aantal per 1 januari van het daarop volgende jaar.

Figuur 5.2: Discrepantie tussen huidige woonsituatie en gewenste woonsituatie voor uitwonende studenten die willen doorstromen in de desbetreffende studiestad in 2014; bron: Apollo 2014

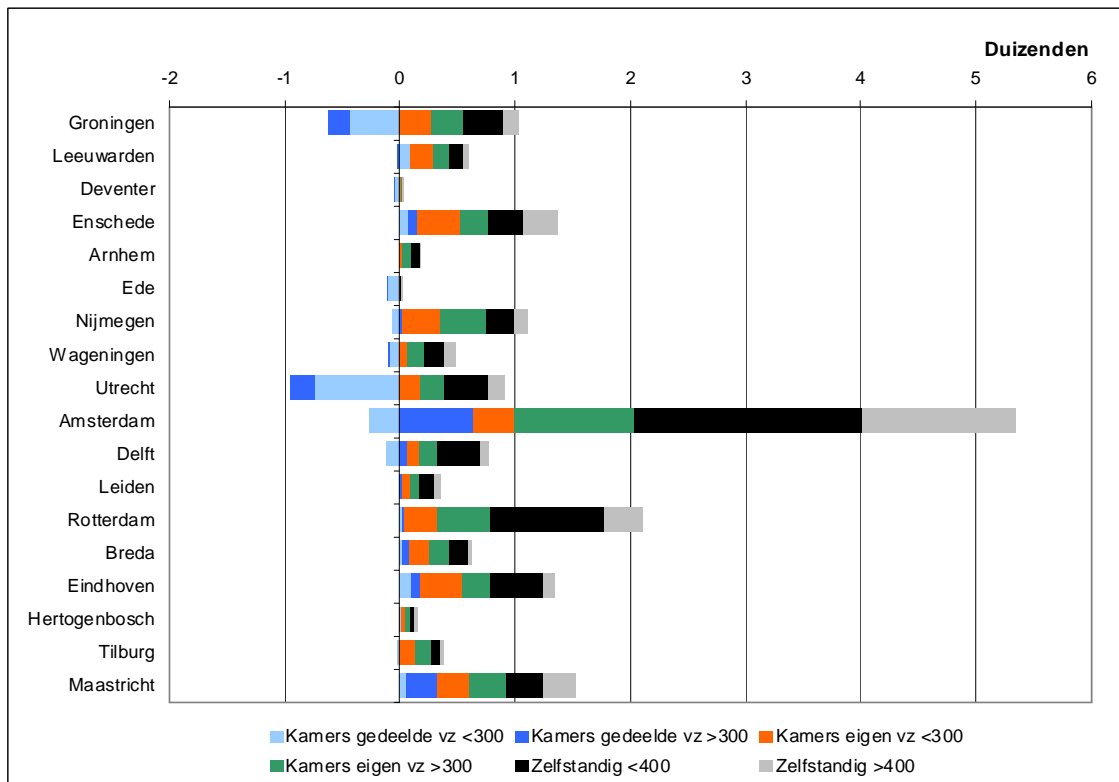

5.4 De gewenste uitbreiding van de voorraad

Het aantal woonruimten dat er voor studenten bij moet komen is in de eerste paragraaf van dit hoofdstuk al benoemd. Met een groei van 54.000 studenten in de komende acht jaar is er de opgave om aan 19.000 extra studenten (de primaire doelgroep) woonruimte te bieden in de stad waar ze studeren. Dit aantal is de per saldo groei die verwacht mag worden als gevolg van nieuwe instroom in de stad en uitstroom (van ex-studenten) uit de stad.

Hoe dit aantal kwalitatief ingevuld zou moeten worden, is nu de vraag. Met een enigszins voorzichtige benaderingswijze zou men er vanuit kunnen gaan dat er niet of op zeer beperkte schaal veranderingen plaats vinden in het bestaande aanbod. Dit betekent dat er via nieuwbouw en/of wijzigingen in de bestaande voorraad per saldo evenveel woonruimten bij zouden moeten komen. Uitgaande van de woonwensen van de studenten en rekening houdend met het aanbod dat verlaters vrijmaken, kan deze opgave het best ingevuld worden op een wijze zoals afgebeeld is in de navolgende grafiek.

Figuur 5.3: Gewenste extra aanbod afgestemd op de woonwensen van uitwonende studenten, woonachtig in de desbetreffende studiestad; 2014-2022; bron: Apollo 2014

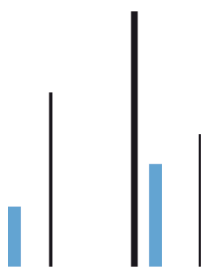

Kort samengevat is dit het beeld:

- Er zouden totaal per saldo 19.000 woonruimten bij moeten komen over heel Nederland.
- Voor de 18 steden die hier nader ingevuld kunnen worden, gaat het om 16.000 woonruimten,
  - In deze steden neemt de vraag naar kamers met gedeelde voorzieningen beperkt toe; in sommige steden dreigt zelfs een zeker aanbod overschot, met risico's van leegstand.
  - Er zouden vooral kamers met eigen voorzieningen toegevoegd moeten worden (7000).
  - En er zouden zelfstandige woningen bij moeten komen voor studenten (9000).

Per stad pakt dit beeld overigens wel verschillend uit.

6

Extra opgave voor studentenhuysvesting

In het voorgaande hoofdstuk is beschreven hoeveel woonruimten voor studenten toegevoegd zouden moeten worden aan de bestaande voorraad. Dit op basis van een prognose van het aantal studenten (hoofdstuk 3) en de in lokale enquêtes geregistreerde woonwensen (hoofdstuk 4). Bij de vertaling van deze “gewenste uitbreiding van de voorraad” (hoofdstuk 5), tot een totaal opgave voor de aanbieders van studentenhuysvesting speelt daarnaast mee dat in veel steden sprake is van een zekere kwantitatieve en kwalitatieve spanning op de markt voor studentenhuysvesting. Deze spanning wordt hier in beeld gebracht op basis van in 2014 gehouden lokale enquêtes.

6.1 Spanningsindicator

Starters en vestigers vragen extra woonruimte in de stad.¹ Daar tegenover staat de groep studenten die om welke reden dan ook, de stad juist wenst te verlaten. Op basis hiervan kan berekend worden hoeveel vraag naar extra woonruimte er in de diverse studentensteden is. Deze extra vraag naar woonruimte geeft aan hoeveel meer studenten uitwonend zouden willen zijn in de stad waar ze studeren. Bij het bepalen van deze spanningsindicator beperken we ons tot de wens om binnen een half jaar te verhuizen, als student. Hiermee wordt aangesloten bij de definitie welke ook in eerdere jaren gehanteerd is.

In de navolgende figuur staan de uitkomsten voor de eerder besproken 18 steden met voldoende respons op de uitgezette enquête.² In bijlage C zijn de cijfers per gemeente in tabelvorm terug te vinden.

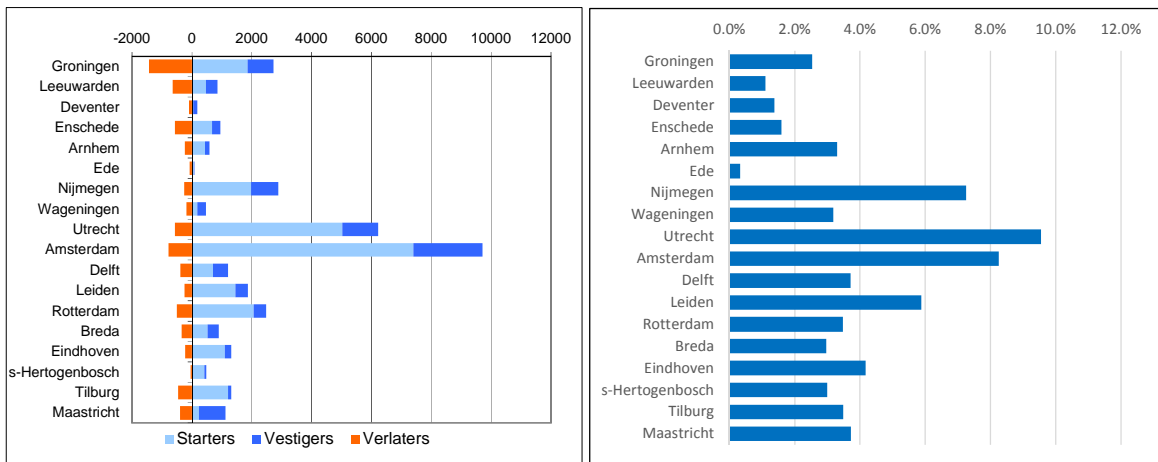
In Amsterdam zouden circa 9.000 extra studenten willen wonen. Uitgedrukt in een percentage van alle studenten gaat het in Amsterdam om ruim 8% van de studenten. In Utrecht ligt de spanningsindicator met 9,5% nog wat hoger.

In vergelijking met het onderzoek uit 2013, laat dit nieuwe onderzoek een redelijk vergelijkbaar beeld zien van de spanningsindicator. In de meeste steden lijkt de spanning in 2014 iets lager te zijn dan in 2013 gemeten werd. Alleen in Amsterdam lijkt de spanning in 2014 juist iets groter te zijn dan in 2013 gemeten.

¹ Starters zijn thuiswonende studenten. Vestigers zijn uitwonende studenten die buiten de stad wonen.

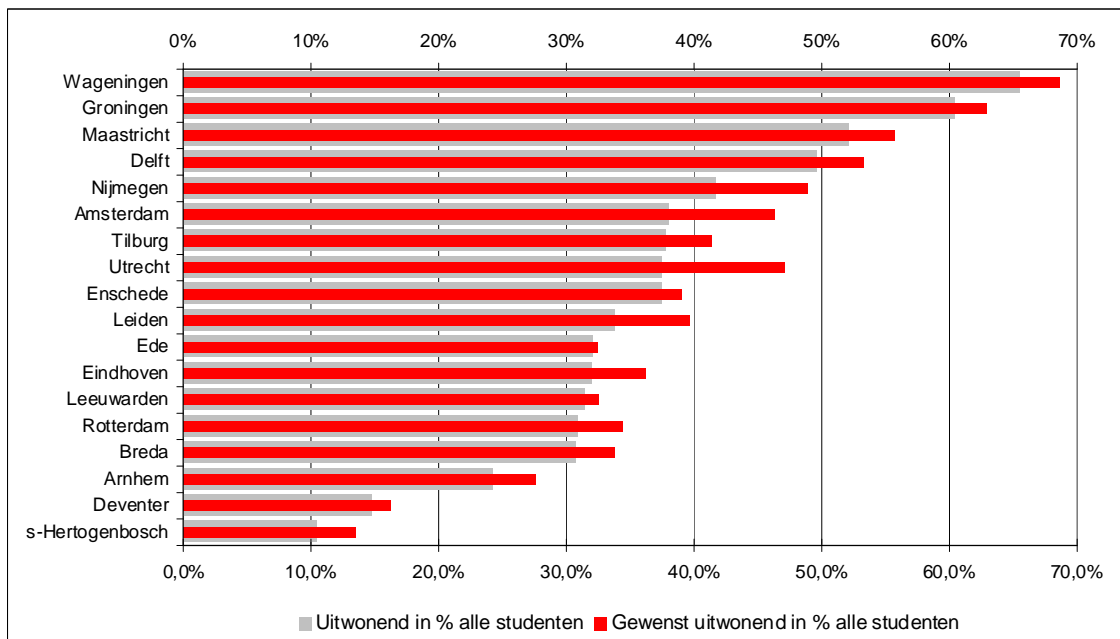
² In dit overzicht zijn alleen die steden opgenomen waarvoor een voldoende groot aantal enquêtes zijn ingevuld om statistisch betrouwbare uitspraken te kunnen doen: de steden met 2 of 3 sterren; zie bijlage B. Er is daardoor geen landelijk beeld.

Figuur 6.1: Opbouw van de spanningsindicator (links) en de indicator als percentage van het aantal studenten (rechts); bron: Kences enquête 2014

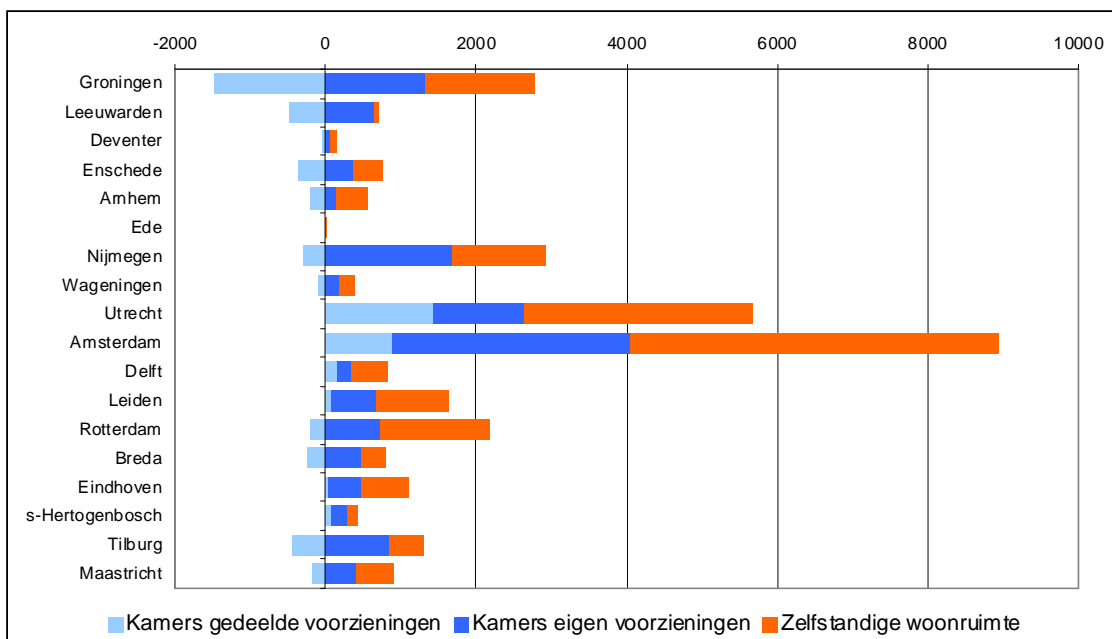
Dit cijfer moet zoals gezegd geïnterpreteerd worden als een “extra wens” om uitwonend te zijn in de stad waar ook de studie gevolgd wordt. Het actuele percentage in de stad (uit)wonende studenten varieert van 10% in Den Bosch tot 66% in Wageningen. De indicator die met dit onderzoek getoond wordt, laat in feite zien in welke mate dit percentage op zou kunnen lopen, als het aan de studenten lag.

Figuur 6.2: Percentage uitwonende studenten per stad (bron DUO) aangevuld met het percentage dat uitwonend zou willen zijn in de stad; bron: Kences enquête 2014

Deze spanningsindicator heeft niet alleen betrekking op typische studentenhuysvesting. In de navolgende figuur is voor ieder van deze steden aangegeven in welk segment studenten op dit moment graag meer aanbod gerealiseerd zouden zien. Uit deze grafiek komt het beeld naar voren dat er op dit moment in de meeste steden gezocht wordt naar vooral kamers met eigen voorzieningen en zelfstandige woonruimte (reguliere huurwoningen).

Figuur 6.3: Spanningsindicator in huisvesting voor studenten per studiestad naar soort woonruimte; bron: Kences enquête 2014

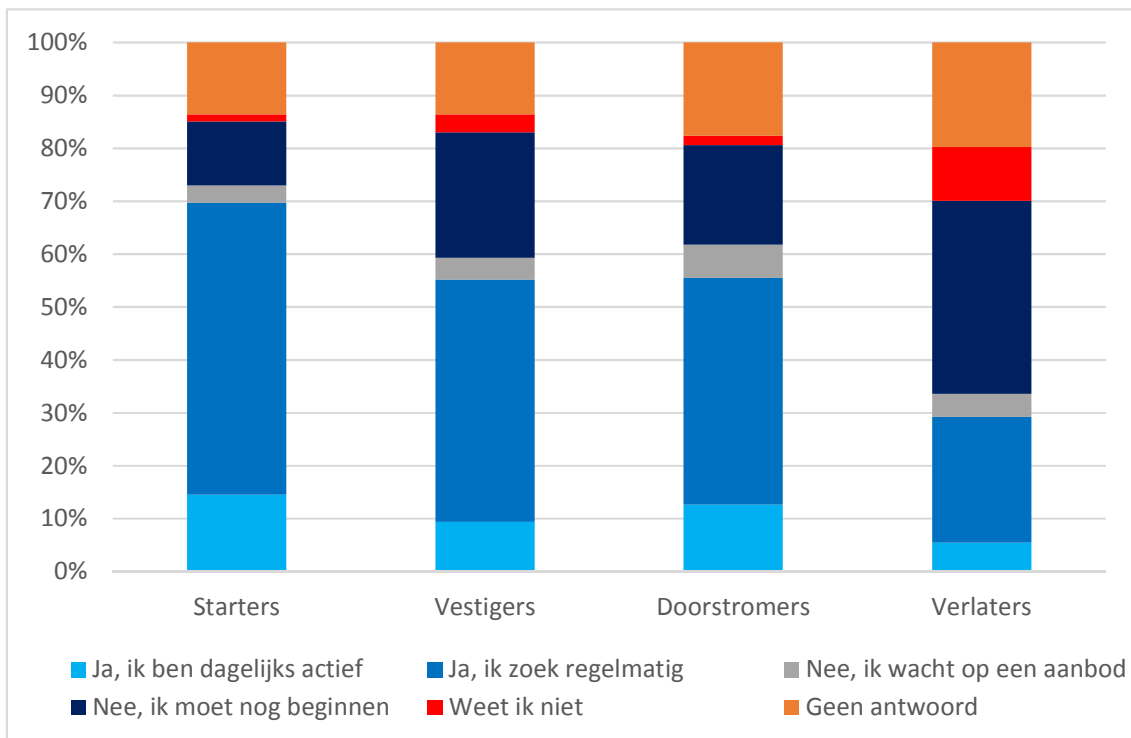
6.2 Achtergronden bij de spanningsindicator

De enquêtes zijn in de periode april / mei afgenomen, dus op een moment dat de grootste druk op studentenhuysvesting al weer geluwd is. Die piek ligt immers aan het begin van het studiejaar (september). Verder is het criterium gehanteerd dat studenten opgegeven moeten hebben binnen een half jaar te willen verhuizen en dat nog doen als student. Dit betekent dat degenen die na de studie denken te verhuizen niet meegeteld worden; het gaat immers om studentenhuysvesting. Op basis van die criteria wordt voor Amsterdam een spanning gemeten van circa 9000 woonruimten: 9000 extra studenten zouden in Amsterdam uitwonend willen zijn; in het voorjaar van 2014.

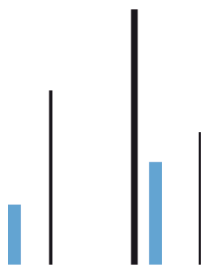
Deze studenten zullen, gelet op het tijdstip van enquêteren, over het algemeen al meer dan een half jaar (in Amsterdam) studeren. Veelal zullen ze (dagelijks) op en neer reizen. Om een beeld te hebben van de mate waarin dit als belastend ervaren wordt door de studenten, is in 2014 voor het eerst gevraagd naar de mate waarin men actief op zoek is naar woonruimte. Daaruit komt een beeld naar voren dat 70% van de starters (de grootste groep) actief op zoek is; hetzij dagelijks dan wel met grote regelmaat. Van de vestigers en de doorstromers is ongeveer de helft actief en van degenen die de stad willen verlaten (een kleine groep) is slechts 30% actief.

Figuur 6.4: Mate waarin verschillende zoekers actief zijn; bron: Kences enquête 2014

Wanneer de groep die geen antwoord geeft niet meegeteld wordt, is het zo dat 80% van de starters actief is; 65% van de vestigers en doorstromers en 40% van de verlaters. Kortom: slechts een minderheid van de woonruimtezoekenden is niet actief. De meeste studenten en zeker de starters, zijn “echt bezig” met het zoeken van woonruimte in de stad waar ze studeren.

Alternatieve scenario's

In de voorgaande hoofdstukken is de te verwachten groei van het aantal studenten gepresenteerd op basis van de OC&W Referentieraming 2014. Ook in voorgaande jaren is bij de Landelijke Monitor Studentenhuisvesting steeds dit uitgangspunt aangehouden. In de Referentieraming is nog geen rekening gehouden met eventuele (vanaf 2015 optredende) effecten van de aangekondigde Kabinetsmaatregelen voor het hoger onderwijs. Daarom zijn in dit hoofdstuk drie scenario's opgesteld die een idee geven van het effect dat een daling van het aantal (uitwonende) studenten op korte termijn zou kunnen hebben op de vraag naar huisvesting in verschillende steden. Voor Kences en haar deelnemers is het belangrijk zicht te hebben op de bandbreedte resp. de onzekerheid die er in hun opgave zou kunnen optreden als gevolg van deze Kabinetsmaatregelen.

Eerst wordt een scenario gepresenteerd waarbij ervan uitgegaan wordt dat het totaal aantal studenten verandert door deze maatregelen. Daarna wordt een scenario gepresenteerd waarbij de mate waarin studenten uitwonend worden, wordt beïnvloed. Tot slot worden beide scenario's in een derde gecombineerd.

7.1 Scenario 1: minder studenten

In dit alternatief wordt ervan uitgegaan dat de aangekondigde maatregelen voor het Hoger Onderwijs van invloed zijn op het aantal jonge mensen dat gaat studeren. Als gevolg van het leenstelsel zou een deel van de instroom wel eens lager kunnen uitvallen, is hierbij de veronderstelling. Vanuit het onderzoek dat in 2013 gehouden is, is bekend dat met name oudere studenten die via een MBO vooropleiding naar het HBO gaan, gevoelig zouden kunnen zijn voor de maatregelen. Hetzelfde geldt voor studenten die via een HBO opleiding naar het WO gaan¹. Deze studenten hebben immers een beroepsopleiding afgerond en zouden ook met die opleiding direct naar de arbeidsmarkt kunnen doorstromen. Hierdoor zou direct bij het ingaan van de maatregelen de instroom kunnen afnemen. Op basis van internationaal onderzoek wordt echter vaak gesteld dat het effect van dit soort maatregelen tijdelijk is en dat de studiedeelname zich later weer herstelt op het oude niveau. Die lijn wordt in dit scenario ook gevolgd.

Een en ander is vertaald in een alternatief waarin de instroom in 2015 duidelijk lager ligt dan in de Referentieraming 2014, om in de jaren daarna (2015-2020) weer terug te gaan naar het oorspronkelijke niveau. Voor het HBO is de instroom uit het MBO in 2015 met 10% omlaag bijgesteld en voor het WO is de instroom uit het HBO met een zelfde 10% bijgesteld. Voor zowel HBO als WO is verder de instroom uit de niet-onderwijsbevolking met 5% omlaag gecorrigeerd. In de jaren 2015-2020 lopen deze percentages af naar 0%. Voor het overige, waarbij met name de mate waarin studenten uitwonend worden van belang is, zijn geen aanpassingen ten opzichte van de eerder gepresenteerde cijfers aangebracht.

¹ Zie: De vraag naar studentenhuisvesting, en het effect daarop van de Kabinetsmaatregelen Hoger Onderwijs; ABF Research; maart 2014.

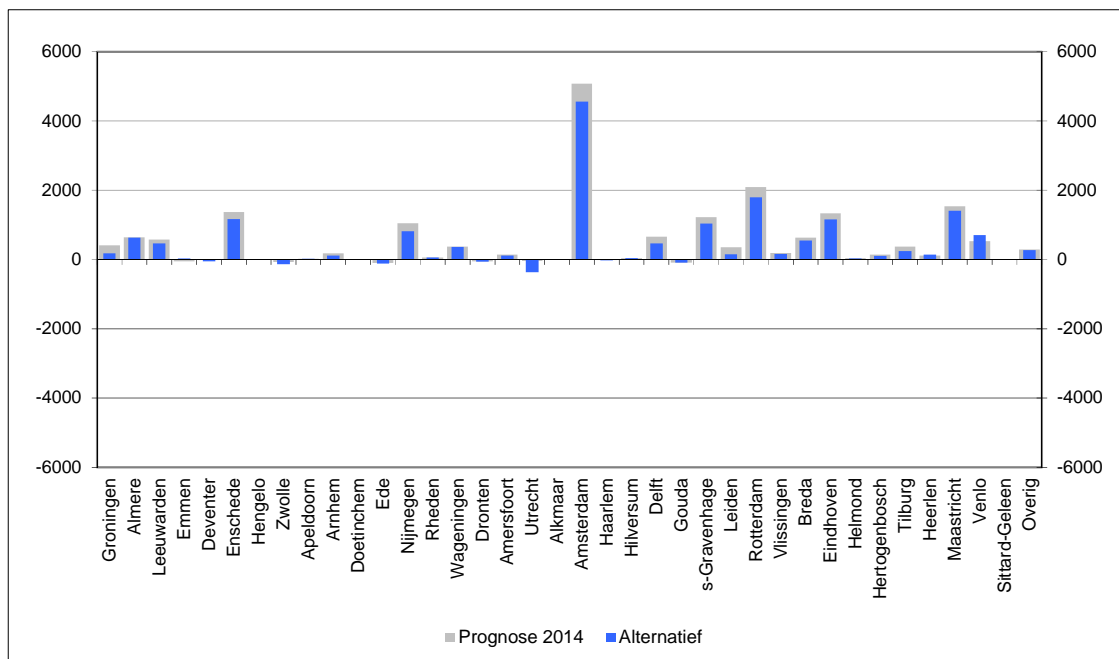
In tabel 7.1 staat de verwachte toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de trendraming zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken en volgens dit alternatieve scenario (minder studenten).

Tabel 7.1: Toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de Trendraming en een alternatief (minder studenten); 2014-2022; bron: Apollo 2014

	Trendraming	Scenario (minder studenten)
Inwonend Binnen Stadiestad	1700	1600
Inwonend Buiten Stadiestad	17800	17100
Uitwonend Binnen Stadiestad	11300	8300
Uitwonend Buiten Stadiestad	11500	9400
Buitenlands Binnen Stadiestad	7600	7500
Buitenlands Buiten Stadiestad	3800	2600
Totaal	53800	46500
Primaire doelgroep	18900	15800

Hieruit komt naar voren dat de toename van het aantal studenten dan niet op 54.000 uitkomt maar op 46.500. Als gevolg daarvan zou ook de primaire doelgroep minder toenemen; niet met 19.000 studenten maar met 16.000 studenten. Het verschil in de verwachte ontwikkeling van de primaire doelgroep is in de navolgende grafiek per stad weergegeven. Daaruit komt naar voren dat in alle steden de toename van de primaire doelgroep lager uitkomt, en over het algemeen vergelijkbaar lager.

Figuur 7.1: Ontwikkeling van de primaire doelgroep per studiestad; 2014-2022 (bron: Apollo 2014) vergeleken met een alternatief (minder studenten)

7.2 Scenario 2: minder uitwonenden

In dit alternatief wordt ervan uitgegaan dat als gevolg van de maatregelen, jonge mensen een andere afweging maken waar het gaat om de mate waarin zij het ouderlijk huis verlaten. Als gevolg van de verandering in het systeem zouden studenten er vaker dan op dit moment het geval is, voor kunnen kiezen om thuis te blijven wonen. Deze veronderstelling is concreet uitgewerkt door er vanuit te gaan dat de trendmatig bepaalde parameters voor het “uitwonend worden” en die naar leeftijd, geslacht, HBO|WO en per stad gespecificeerd zijn, omlaag gaan.

Daarbij is een variatie naar leeftijd verondersteld in die zin dat bij de jongste leeftijdsgroep een substantieel percentage langer thuis blijft wonen: 35% van de thuiswonenden die in de Trendraming uit huis gaan, blijft nu thuiswonen. Bij de oudere leeftijdsgroepen ligt dat percentage waarmee de uitstroom aangepast wordt lager. En vanaf 25 jaar vindt er geen aanpassing plaats. Globaal komt dit neer op 20% minder jongeren die het ouderlijk huis verlaten voor de studie.

Voor de buitenlandse studenten is geen verandering in het woongedrag verondersteld.

Als gevolg van deze uitgangspunten neemt het percentage thuiswonende studenten toe. Op dit moment woont ongeveer 42% van alle studenten thuis. In de trendraming blijft dat zo. In dit alternatief wordt dat ongeveer 47%.

In tabel 7.2 staat de verwachte toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de trendraming zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken en volgens dit nieuwe scenario (met minder uitwonenden).

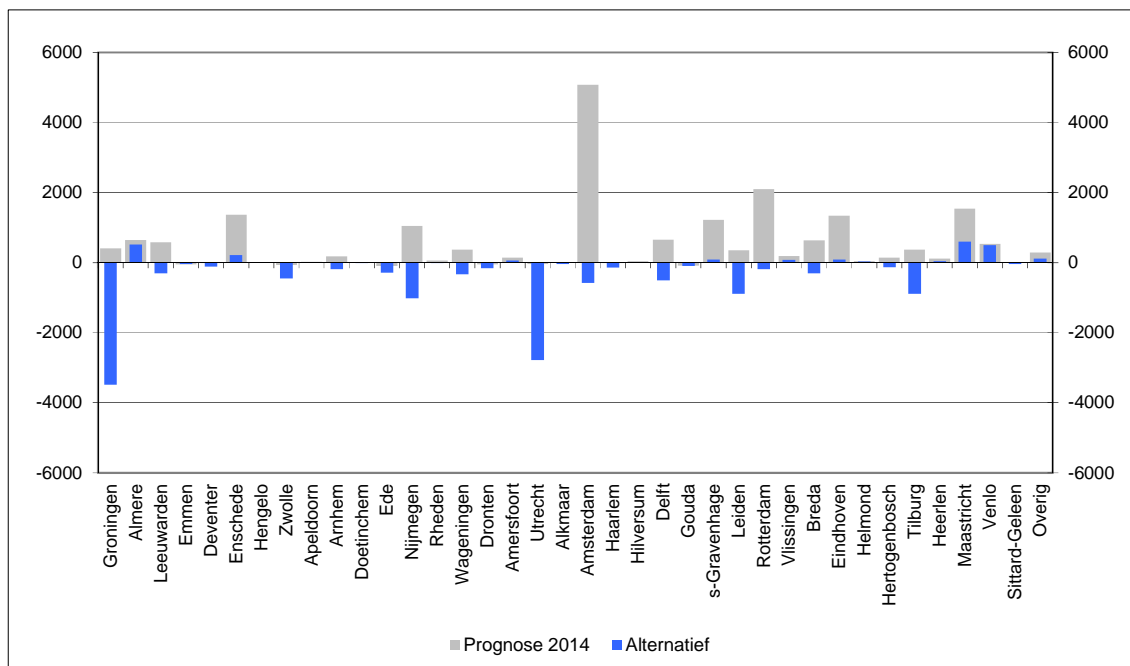
Tabel 7.2: Toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de Trendraming en een alternatief (minder uitwonenden); 2014-2022; bron: Apollo 2014

	Trendraming	Scenario (minder studenten)	Scenario (minder uitwonend)
Inwonend Binnen Stadiestad	1700	1600	5300
Inwonend Buiten Stadiestad	17800	17100	49500
Uitwonend Binnen Stadiestad	11300	8300	-18400
Uitwonend Buiten Stadiestad	11500	9400	5900
Buitenlands Binnen Stadiestad	7600	7500	7700
Buitenlands Buiten Stadiestad	3800	2600	3700
Totaal	53800	46500	53800
Primaire doelgroep	18900	15800	-10700

Een en ander leidt ertoe dat de primaire doelgroep in de trendraming toeneemt met 19.000 maar in dit alternatief **afneemt** met 11.000. Het verschil in de verwachte ontwikkeling van de primaire doelgroep is opnieuw hieronder per stad weergegeven. Daaruit komt naar voren dat met name de grootste studentensteden hierdoor geraakt worden. In Utrecht en Groningen blijft de primaire doelgroep in dat geval niet op peil, maar neemt flink af. In Amsterdam verdwijnt de groei van de primaire doelgroep.

In Maastricht en Venlo waar de primaire doelgroep deels bestaat uit buitenlandse studenten verandert er minder.

Figuur 7.2: Ontwikkeling van de primaire doelgroep per studiestad; 2014-2022 (bron: Apollo 2014) vergeleken met een alternatief (minder uitwonenden)

7.3 Scenario 3: minder studenten en minder uitwonenden

In dit alternatief worden de effecten van beide voorgaande alternatieven gecombineerd. Dit houdt in dat ervan uitgegaan wordt dat er minder studenten zullen gaan studeren en dat er minder studenten uitwonend zullen zijn.²

In tabel 7.3 staat de verwachte toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de trendraming zoals beschreven in de voorgaande hoofdstukken en volgens dit nieuwe scenario (minder studenten en minder uitwonenden).

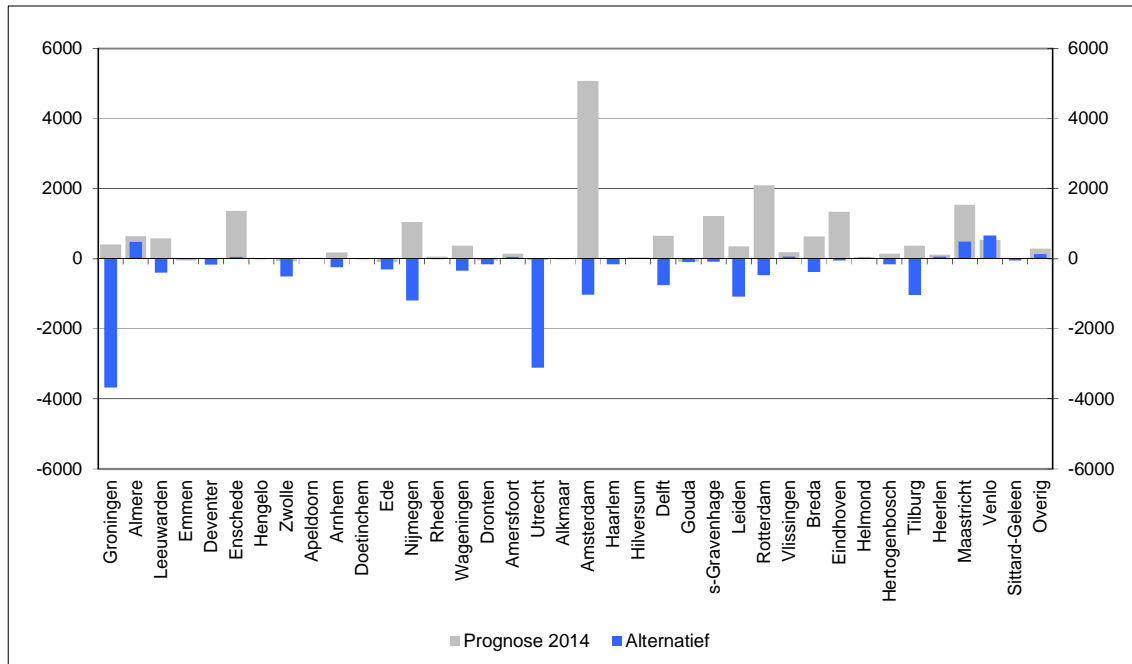
Tabel 7.3: Toename van het aantal studenten naar woonsituatie volgens de Trendraming en een alternatief (minder studenten en minder uitwonenden); 2014-2022; bron: Apollo 2014

	Trendraming	Scenario (minder studenten)	Scenario (minder uitwonend)	Scenario (minder studenten en minder uitwonend)
Inwonend Binnen Studiestad	1700	1600	5300	5100
Inwonend Buiten Studiestad	17800	17100	49500	48400
Uitwonend Binnen Studiestad	11300	8300	-18400	-21000
Uitwonend Buiten Studiestad	11500	9400	5900	3900
Buitenlands Binnen Studiestad	7600	7500	7700	7400
Buitenlands Buiten Studiestad	3800	2600	3700	2600
Totaal	53800	46500	53800	46500
Primaire doelgroep	18900	15800	-10700	-13600

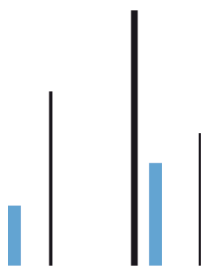
² Met het eenvoudig combineren van beide alternatieven wordt voorbij gegaan aan een mogelijke interferentie tussen beide ontwikkelingen. Het effect daarvan wordt echter als zeer beperkt ingeschat.

Een en ander leidt ertoe dat de primaire doelgroep in de trendraming toeneemt met 19.000 maar in dit gecombineerde alternatief **afneemt** met bijna 14.000. Het verschil in de verwachte ontwikkeling van de primaire doelgroep is opnieuw hieronder per stad weergegeven. Daaruit komt een zelfde beeld als uit het tweede scenario.

Figuur 7.3: Ontwikkeling van de primaire doelgroep per studiestad; 2014-2022 (bron: Apollo 2014) vergeleken met een alternatief (minder studenten en minder uitwonenden)

Bijlage A: Monitoring prognose

Monitoring

De in 2013 opgestelde prognose kan vergeleken worden met de nieuwste cijfers van DUO. In tabel A.1 staan de cijfers. Relatief grote afwijkingen (meer dan 5% van het landelijk gemiddelde) zijn blauw/rood gekleurd. Absoluut grote afwijkingen zijn geel gekleurd. Uit de vergelijking blijkt dat:

- De landelijke prognose uit de Referentieraming voor 2014 duidelijk te laag geweest is,
- De prognose voor verschillende steden een wisselend beeld laat zien.

Tabel A.1: Apollo prognose uit 2013 voor 2014 en DUO cijfers 2014

	DUO 2014		DUO 2014 Totaal	Prognose 2013		Prognose 2013 Totaal	Verschil HBO	Verschil WO	Verschil Totaal	Verschil Totaal in %
	HBO	WO		HBO	WO					
Groningen	24677	26314	50991	23822	26465	50287	-855	151	-704	-1.4%
Almere	2559	19	2578	2450	23	2473	-109	4	-105	-4.1%
Leeuwarden	18764	226	18990	17476	217	17693	-1288	-9	-1297	-6.8%
Emmen	1778	0	1778	1640	0	1640	-138	0	-138	-7.8%
Deventer	6255	0	6255	6892	0	6892	637	0	637	10.2%
Enschede	15089	9223	24312	13558	9266	22824	-1531	43	-1488	-6.1%
Hengelo	822	0	822	607	1	608	-215	1	-214	-26.0%
Zwolle	17200	0	17200	17462	0	17462	262	0	262	1.5%
Apeldoorn	714	0	714	666	0	666	-48	0	-48	-6.7%
Amhem	10762	0	10762	10519	0	10519	-243	0	-243	-2.3%
Doetinchem	408	0	408	423	0	423	15	0	15	3.7%
Ede	3619	0	3619	3481	0	3481	-138	0	-138	-3.8%
Nijmegen	17991	18235	36226	16849	17680	34529	-1142	-555	-1697	-4.7%
Rheden	1066	0	1066	1039	0	1039	-27	0	-27	-2.5%
Wageningen	906	8219	9125	762	7427	8189	-144	-792	-936	-10.3%
Dronten	1311	0	1311	1271	0	1271	-40	0	-40	-3.1%
Amersfoort	3362	0	3362	3327	0	3327	-35	0	-35	-1.0%
Utrecht	30576	28783	59359	29222	28558	57780	-1354	-225	-1579	-2.7%
Alkmaar	3727	0	3727	3496	0	3496	-231	0	-231	-6.2%
Amsterdam	56257	51887	108144	53119	50592	103711	-3138	-1295	-4433	-4.1%
Haarlem	4959	0	4959	4712	0	4712	-247	0	-247	-5.0%
Hilversum	912	0	912	891	0	891	-21	0	-21	-2.3%
Delft	3135	19122	22257	2918	17967	20885	-217	-1155	-1372	-6.2%
Gouda	858	0	858	918	0	918	60	0	60	7.0%
s-Gravenhage	25135	2481	27616	23985	1036	25021	-1150	-1445	-2595	-9.4%
Leiden	8228	19528	27756	7700	18928	26628	-528	-600	-1128	-4.1%
Rotterdam	36201	20547	56748	34466	19953	54419	-1735	-594	-2329	-4.1%
Vlissingen	4185	0	4185	3916	0	3916	-269	0	-269	-6.4%
Breda	18785	134	18919	18418	130	18548	-367	-4	-371	-2.0%
Eindhoven	17709	8334	26043	18854	7746	26600	1145	-588	557	2.1%
Helmond	932	0	932	929	0	929	-3	0	-3	-0.3%
s-Hertogenbosch	14094	0	14094	13947	0	13947	-147	0	-147	-1.0%
Tilburg	12278	12279	24557	11506	12512	24018	-772	233	-539	-2.2%
Heerlen	5417	0	5417	5567	0	5567	150	0	150	2.8%
Maastricht	4817	14640	19457	4753	14984	19737	-64	344	280	1.4%
Venlo	4552	84	4636	2080	56	2136	-2472	-28	-2500	-53.9%
Sittard-Geleen	5286	0	5286	5169	0	5169	-117	0	-117	-2.2%
Overig	3536	1975	5511	2997	613	3610	-539	-1362	-1901	-34.5%
Totaal	388862	242030	630892	371807	234154	605961	-17055	-7876	-24931	-4.0%

Bijchatting DUO data van invloed op Deventer/Enschede en Venlo/Eindhoven

De basisgegevens van DUO registreren het aantal studenten per zgn. Croho code. Als die code voor een bepaalde opleiding in twee of meer steden gegeven wordt, moet een schatting gemaakt worden van de stad waar de betreffende student de opleiding volgt. In 2014 is nieuwe informatie beschikbaar gekomen om deze bijchatting van de data te verbeteren. Dat heeft tot effect dat bij vier steden de cijfers, ook voor de afgelopen jaren, aangepast zijn.

Het aantal studenten dat de vestiging in Deventer van de Saxion Hogeschool bezoekt, is omlaag bijgesteld. Het omgekeerde geldt voor de studenten bij de vestiging Enschede. Voor Deventer daalt daardoor het totaal aantal studenten in 2013 van 6700 naar 6100. In Enschede gaat het aantal omhoog van 22.600 naar 23.200. Vanuit een zelfde achtergrond is het aantal (veelal buitenlandse) studenten in Venlo omhoog bijgesteld en in Eindhoven omlaag bijgesteld. Voor Venlo gaat het totaal aantal studenten in 2013 daardoor omhoog van 2.100 naar 4.100. Voor Eindhoven gaat het totaal aantal studenten omlaag van 26.200 naar 24.200.

Dit heeft tot gevolg dat de Apollo prognose voor deze vier steden een behoorlijke afwijking laat zien. Daarom is het eigenlijk beter om de toename van het aantal studenten te vergelijken: de toename op basis van de feitelijke DUO gegevens en de toename zoals vorig jaar verwacht. In onderstaande tabel staat het resultaat daarvan.

In de laatste kolom is het verschil uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal studenten per stad. Dan blijkt dat het verschil van 579 studenten in Groningen gelijk staat aan 1,1% van alle studenten in Groningen (ruim 50.000 studenten). Bij de rood gekleurde cijfers is de groei in verhouding tot het totaal aantal studenten fors te laag ingeschat. Dat betreft vooral veel kleine studentensteden, maar ook steden als Wageningen, Delft, Den Haag en Eindhoven. Hier is de toename van het aantal studenten aanzienlijk groter geweest dan de Apollo trendprognose voorspelde.

Tabel A.2: Toename van het aantal studenten 2013-2014 volgens Apollo prognose uit 2013 en DUO cijfers

	DUO 2014	Prognose 2013	Verskil	Verskil in %
	Totaal	Totaal	Totaal	totaal aantal studenten
Groningen	1240	661	-579	-1.1%
Almere	229	109	-120	-4.7%
Leeuwarden	1121	-98	-1219	-6.4%
Emmen	125	-7	-132	-7.4%
Deventer	96	143	47	0.8%
Enschede	1126	288	-838	-3.4%
Hengelo	208	-10	-218	-26.5%
Zwolle	-217	70	287	1.7%
Apeldoorn	76	24	-52	-7.3%
Amhem	492	127	-365	-3.4%
Doetinchem	-12	-1	11	2.7%
Ede	273	133	-140	-3.9%
Nijmegen	2024	566	-1458	-4.0%
Rheden	28	1	-27	-2.5%
Wageningen	875	52	-823	-9.0%
Dronen	28	-3	-31	-2.4%
Amersfoort	82	43	-39	-1.2%
Utrecht	1833	460	-1373	-2.3%
Alkmaar	304	32	-272	-7.3%
Amsterdam	4649	470	-4179	-3.9%
Haarlem	184	-42	-226	-4.6%
Hilversum	13	-6	-19	-2.1%
Delft	1517	264	-1253	-5.6%
Gouda	-18	44	62	7.2%
s-Gravenhage	2649	175	-2474	-9.0%
Leiden	1424	472	-952	-3.4%
Rotterdam	2242	155	-2087	-3.7%
Vlissingen	384	116	-268	-6.4%
Breda	839	460	-379	-2.0%
Eindhoven	1865	400	-1465	-5.6%
Helmond	50	43	-7	-0.8%
s-Hertogenbosch	772	653	-119	-0.8%
Tilburg	619	202	-417	-1.7%
Heerlen	-164	-13	151	2.8%
Maastricht	363	731	368	1.9%
Venlo	447	-8	-455	-9.8%
Sittard-Geleen	65	-34	-99	-1.9%

De toename van het aantal studenten 2013-2014

De toename van het aantal studenten tussen 2013 en 2014 wordt per stad in tabel A.3 getoond. De steden met een relatief grote toename zijn hierbij (rood) gemarkeerd. Dan blijkt dat voor wat betreft het HBO de toename redelijk gespreid te zijn. Bij de meeste steden heeft de toename gelegen tussen enkele en (maximaal) 10%. In een zevental gemeenten is het aantal HBO studenten met meer dan 10% gegroeid: Leeuwarden, Hengelo, Apeldoorn, Delft, Leiden, Vlissingen en Venlo. Maar in al deze steden is het absolute aantal beperkt: De grootste absolute toename (met ruim 3.700) heeft zich in Amsterdam voorgedaan. Kortom: voor wat betreft het HBO gaat het om een onverwacht grote toename in de meeste steden. Waar het het WO betreft, ligt de zaak anders. Hier vallen met name Wageningen, Den Haag en Eindhoven op, met meer dan 10% toename. En vooral den Haag valt op met een absolute toename van 1.500 studenten.

Tabel A.3: Feitelijke toename van het aantal studenten 2013-2014; bron: DUO

	DUO 2013		DUO 2014		Toename 2013-2014		Toename 2013-2014	
	HBO	WO	HBO	WO	HBO	WO	HBO	WO
Groningen	23605	26146	24677	26314	1072	168	4.5%	0.6%
Almere	2326	23	2559	19	233	-4	10.0%	
Leeuwarden	17610	259	18764	226	1154	-33	6.6%	
Emmen	1653	0	1778	0	125	0	7.6%	
Deventer	6159	0	6255	0	96	0	1.6%	
Enschede	13979	9207	15089	9223	1110	16	7.9%	0.2%
Hengelo	614	0	822	0	208	0	33.9%	
Zwolle	17417	0	17200	0	-217	0	-1.2%	
Apeldoorn	638	0	714	0	76	0	11.9%	
Amhem	10270	0	10762	0	492	0	4.8%	
Doetinchem	420	0	408	0	-12	0	-2.9%	
Ede	3346	0	3619	0	273	0	8.2%	
Nijmegen	16640	17562	17991	18235	1351	673	8.1%	3.8%
Rheden	1038	0	1066	0	28	0	2.7%	
Wageningen	851	7399	906	8219	55	820	6.5%	11.1%
Dronen	1283	0	1311	0	28	0	2.2%	
Amersfoort	3280	0	3362	0	82	0	2.5%	
Utrecht	29205	28321	30576	28783	1371	462	4.7%	1.6%
Alkmaar	3423	0	3727	0	304	0	8.9%	
Amsterdam	52521	50974	56257	51887	3736	913	7.1%	1.8%
Haarlem	4775	0	4959	0	184	0	3.9%	
Hilversum	899	0	912	0	13	0	1.4%	
Delft	2825	17915	3135	19122	310	1207	11.0%	6.7%
Gouda	876	0	858	0	-18	0	-2.1%	
s-Gravenhage	24000	967	25135	2481	1135	1514	4.7%	156.6%
Leiden	7461	18871	8228	19528	767	657	10.3%	3.5%
Rotterdam	34559	19947	36201	20547	1642	600	4.8%	3.0%
Vlissingen	3801	0	4185	0	384	0	10.1%	
Breda	17956	124	18785	134	829	10	4.6%	
Eindhoven	16472	7706	17709	8334	1237	628	7.5%	8.1%
Helmond	882	0	932	0	50	0	5.7%	
s-Hertogenbosch	13322	0	14094	0	772	0	5.8%	
Tilburg	11402	12536	12278	12279	876	-257	7.7%	-2.1%
Heerlen	5581	0	5417	0	-164	0	-2.9%	
Maastricht	4675	14419	4817	14640	142	221	3.0%	1.5%
Venlo	4114	75	4552	84	438	9	10.6%	
Sittard-Geleen	5221	0	5286	0	65	0	1.2%	
Overig	3050	539	3536	1975	486	1436		
Totaal	368149	232990	388862	242030	20713	9040	5.6%	3.9%

Bijzondere oorzaken

Afgezien van langetermijntrends en trendbreuken die altijd lastig te voorspellen zijn en waaraan hierna nog aandacht besteed wordt, kunnen de afwijkingen van de Apollo 2013 prognose als volgt toegelicht worden:

Tabel A.4: Overzicht grootste afwijkingen in Apollo prognose

	Afwijking (waarbij - /- betekent te lage prognose)	Toelichting
Leeuwarden	-1297	Sterke toename HBO Noordelijke Hogeschool Leeuwarden: + 800
Deventer	637	Geschatte aantal buitenlandse studenten aan Saxion Hogeschool 600 omlaag bijgesteld
Enschede	-1488	Geschatte aantal buitenlandse studenten aan Saxion Hogeschool 600 omhoog bijgesteld
Nijmegen	-1697	Sterke toename HBO HAN +1350
Wageningen	-936	
Utrecht	-1579	Sterke toename HBO HS Utrecht +1200
Amsterdam	-4433	Sterke toename HBO HS Amsterdam +2900 en Universiteit van Amsterdam +750
Delft	-1372	Sterke toename WO TU Delft +1200
s-Gravenhage	-2595	Sterke toename HBO Haagsche Hogeschool +1500 en Universiteit Leiden +1500
Leiden	-1128	Sterke toename HBO HS Leiden +800 en Universiteit Leiden +700
Rotterdam	-2329	Sterke toename HBO Hogeschool Rotterdam +1400 en Erasmus +600
Eindhoven	557	Geschatte aantal buitenlandse studenten aan Fontys Hogeschool 2000 omlaag bijgesteld; los daarvan sterke toename aan Fontys +1200 en sterke toename TU Eindhoven +600
Venlo	-2500	Geschatte aantal buitenlandse studenten aan Fontys Hogeschool 2000 omhoog bijgesteld

Bij de verschillende steden spelen verschillende achtergronden. Soms zijn deze zeer specifiek (en in enkele gevallen toe te schrijven aan datacorrectie). De vraag is echter of hier ook meer algemene lijnen achter zitten, bijvoorbeeld als gevolg van het feit dat studenten in 2013 afgezien hebben van een tussenjaar. Om die reden is de groei van het aantal studenten per instelling nader bezien.

Waar het gaat om de toename van het aantal HBO studenten blijkt het zo te zijn dat de grootste HBO onderwijsinstellingen over het algemeen iets minder snel in studenten gegroeid zijn dan landelijk gemiddeld. Uitzondering vormen Saxion Hogeschool (12%), Haagsche Hogeschool (9%), Fontys Hogeschool, Hogeschool Arnhem-Nijmegen (7%) en Hogeschool Amsterdam (7%), die duidelijk sneller gegroeid zijn dan het landelijk gemiddelde (5,6%). Deze scholen worden dan ook genoemd in bovenstaand overzicht.

Waar het gaat om het WO, is het zo dat met name de Universiteiten van Leiden (12%), Wageningen (11%) en Eindhoven (8%) het laatste jaar sterk gegroeid zijn. Maar ook Delft (7%), Erasmus (5%) en UvA (5%) zijn iets sterker gegroeid dan het landelijk gemiddelde (3,9%).

Al met al lijkt hier geen rode draad zichtbaar te zijn die gekoppeld zou kunnen worden aan de keuze van studenten om in 2013 af te zien van een tussenjaar. Wel lijkt het er op (zeker bij Den Haag) dat verplaatsing van onderwijsinstellingen ook van invloed is op de cijfers.

Tegen die achtergrond is nog eens een meerjarige analyse uitgevoerd op de ontwikkeling van de studentenaantallen per stad.

Trends in de aantallen studenten per stad?

Het feit dat steden onderschat zijn in de Apollo 2013 prognose zou ook het gevolg kunnen zijn van het feit dat de Apollo prognose per definitie een trendraming oplevert waarin mogelijke nieuwe trends en ontwikkelingen niet tot uitdrukking komen. Een meer algemene analyse van de langjarige trends wordt om die reden hier (kort) gepresenteerd.

In bijgaande tabel staat de groei van het aantal studenten per stad over de afgelopen jaren. In 2008 groeide het aantal studenten in Groningen met 3,1% (ten opzichte van 2007), terwijl voor heel Nederland de toename 2,8% was. Het gemiddelde over de hele periode is vermeld in de een na laatste kolom. In de laatste kolom staat het verschil in groei ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Tabel A.5: Feitelijke groei / afname van het aantal studenten per stad, 2008-2014; bron: DUO¹

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008-2014	2008-2014 Afw Gemid
Groningen	3.1%	3.9%	5.4%	3.1%	1.8%	-0.6%	2.5%	2.7%	-0.7%
Almere	-6.5%	3.2%	9.0%	32.0%	76.0%	14.8%	9.7%	17.4%	14.0%
Leeuwarden	2.7%	1.2%	4.0%	2.8%	2.4%	0.8%	6.3%	2.9%	-0.6%
Emmen	6.0%	1.7%	-2.6%	-3.3%	-6.7%	-2.1%	7.6%	0.0%	-3.4%
Deventer	0.0%	12.1%	9.0%	7.6%	14.0%	5.2%	1.6%	7.0%	3.5%
Enschede	3.1%	3.0%	2.6%	4.1%	4.2%	2.4%	4.9%	3.5%	0.0%
Hengelo	-5.5%	-7.2%	-2.5%	-6.3%	-14.3%	-13.6%	33.9%	-3.3%	-6.7%
Zwolle	5.8%	1.3%	6.6%	2.9%	-1.8%	-4.4%	-1.2%	1.2%	-2.2%
Apeldoorn	5.1%	6.3%	17.1%	-4.1%	5.4%	-0.8%	11.9%	5.6%	2.2%
Arnhem	-1.4%	5.3%	2.0%	-3.6%	2.0%	-0.2%	4.8%	1.2%	-2.2%
Doetinchem	-13.8%	-4.2%	3.3%	1.8%	-4.0%	-3.0%	-2.9%	-3.4%	-6.8%
Ede	5.9%	-0.4%	2.6%	5.1%	-0.2%	-1.2%	8.2%	2.8%	-0.6%
Nijmegen	3.1%	2.1%	6.4%	5.5%	1.3%	0.0%	5.9%	3.5%	0.0%
Rheden	-0.8%	1.4%	-0.7%	1.0%	-1.7%	-0.5%	2.7%	0.2%	-3.2%
Wageningen	1.4%	6.5%	9.4%	11.4%	12.3%	5.7%	10.6%	8.1%	4.7%
Dronten	0.7%	4.1%	10.1%	-3.2%	-10.2%	4.6%	2.2%	1.0%	-2.4%
Amersfoort	8.9%	3.1%	-0.5%	5.4%	-3.0%	25.8%	2.5%	5.7%	2.3%
Utrecht	2.1%	2.0%	3.7%	1.1%	1.2%	-3.6%	3.2%	1.4%	-2.1%
Alkmaar	-6.1%	-4.5%	-0.4%	-2.8%	-0.6%	0.7%	8.9%	-0.8%	-4.2%
Amsterdam	5.3%	5.9%	7.6%	6.5%	3.2%	-2.1%	4.5%	4.4%	0.9%
Haarlem	-0.9%	-1.2%	11.0%	8.7%	-8.0%	-1.9%	3.9%	1.5%	-1.9%
Hilversum	0.5%	4.7%	1.9%	5.8%	3.3%	-4.5%	1.4%	1.8%	-1.6%
Delft	3.2%	5.8%	9.0%	4.6%	2.7%	3.3%	7.3%	5.1%	1.7%
Gouda	-5.9%	-6.9%	-2.2%	3.7%	-0.7%	-6.2%	-2.1%	-2.9%	-6.4%
s-Gravenhage	3.1%	6.0%	10.3%	6.3%	3.9%	2.5%	10.6%	6.1%	2.6%
Leiden	5.3%	3.5%	5.8%	5.0%	5.0%	5.3%	5.4%	5.1%	1.6%
Rotterdam	1.8%	0.7%	4.2%	3.0%	0.9%	2.4%	4.1%	2.4%	-1.0%
Vlissingen	0.5%	-1.9%	6.9%	2.0%	7.7%	3.9%	10.1%	4.1%	0.7%
Breda	5.5%	4.0%	5.9%	3.5%	6.4%	4.3%	4.6%	4.9%	1.4%
Eindhoven	-3.1%	0.2%	1.7%	3.0%	4.7%	10.6%	7.7%	3.5%	0.0%
Helmond	3.4%	-4.4%	0.3%	14.5%	3.8%	-2.2%	5.7%	2.8%	-0.6%
s-Hertogenbosch	6.4%	9.2%	15.4%	10.0%	8.0%	5.9%	5.8%	8.6%	5.2%
Tilburg	0.1%	1.2%	6.7%	5.4%	1.6%	-1.7%	2.6%	2.2%	-1.2%
Heerlen	-4.1%	1.6%	4.1%	0.8%	5.1%	-2.3%	-2.9%	0.3%	-3.2%
Maastricht	7.4%	8.7%	5.5%	2.1%	2.4%	0.3%	1.9%	4.0%	0.6%
Venlo	1.1%	2.7%	10.1%	10.5%	21.4%	4.8%	10.7%	8.6%	5.1%
Sittard-Geleen	7.2%	0.8%	7.6%	4.3%	6.1%	-11.5%	1.2%	2.0%	-1.4%
Overig	-8.4%	1.1%	-14.1%	-1.2%	-12.6%	-4.9%	53.6%	0.0%	-3.4%
Totaal	2.8%	3.3%	5.6%	4.1%	2.8%	0.5%	4.9%	3.4%	0.0%

Uit de tabel komt een wisselend beeld. Over de hele periode 2008-2014 is sprake geweest van een groei van het aantal studenten met 3,4%. Maar er zijn ook steden die duidelijk sneller gegroeid zijn. Dat geldt voor Almere maar ook voor Deventer, Wageningen, Den Haag, Den Bosch en Venlo. Steden die juist minder snel gegroeid zijn, zijn Hengelo, Doetinchem en Gouda. Bovendien zijn er verschillen op jaarbasis, waarbij vooral Hengelo opvalt met eerst een achterblijvende groei en in 2014 een grote groei. Omdat de Apollo prognose een trendraming oplevert is het dan ook begrijpelijk dat deze trendraming voor Hengelo naar twee jaren met minder groei, de extra grote toename in 2014 niet voorzien heeft. Ook voor (bijvoorbeeld) Leeuwarden en Emmen geldt dat de relatief grote onderschatting van de groei in 2014, gezien kan worden als uitvloeisel van het feit dat het aantal studenten hier in 2014 duidelijk meer is toegenomen dan landelijk gemiddeld.

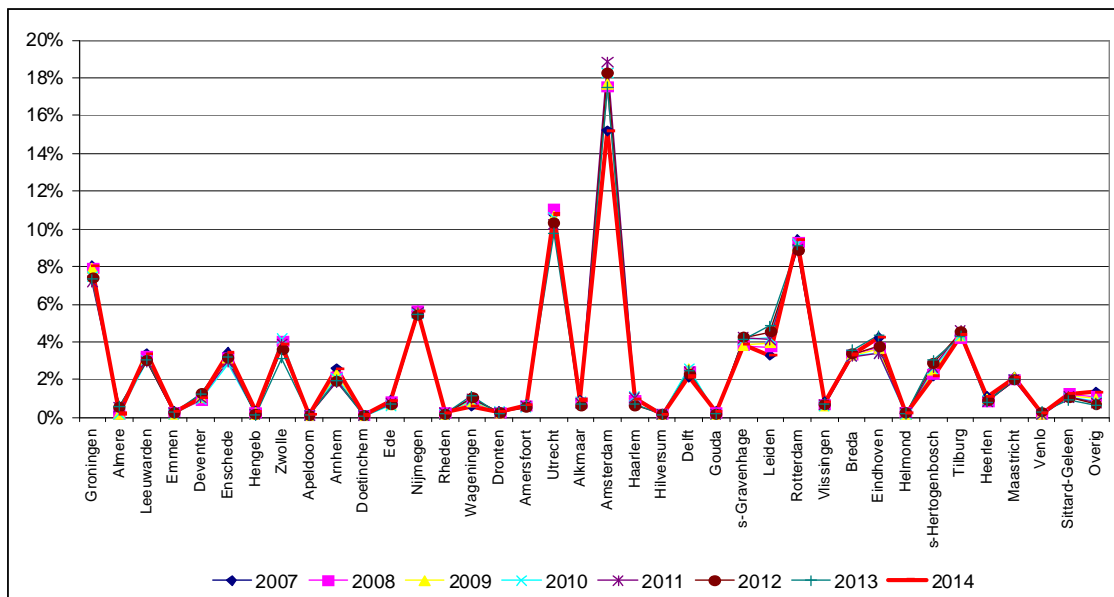
Dat hoeft overigens niet te betekenen dat de langetermijn prognose voor deze steden ook zeker te laag zal zijn. Tabel A.3 laat immers zien dat fluctuaties onder en boven het gemiddelde veel voorkomen en elkaar nogal eens in evenwicht houden (in de cijfers over een reeks van jaren komen veel minder uitschieters voor dan in de cijfers over een bepaald jaar). Daarbij geldt in 2014 nog eens extra dat de onverwacht grote toename van het aantal studenten mogelijk stad specifiek geweest kan zijn. Deze extra groei is immers het gevolg van het feit dat minder middelbare scholieren een tussenjaar ingelast hebben

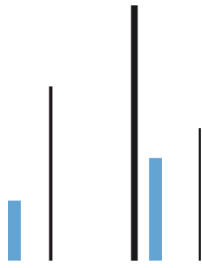
¹ Een toename van 10% of meer is blauw gekleurd; een afname van 10% of meer is rood gekleurd.

alvorens te gaan studeren. Of dat enige samenhang vertoont met een bepaalde soort studie en/of stad is niet bekend. Om die reden lijkt het verstandig de cijfers uit 2014 geen al te groot gewicht toe te kennen en de nieuwe prognose te baseren op meerjarige trends.

Onderstaande grafiek geeft tot slot het “marktaandeel” van iedere stad weer onder de jaarlijkse instroom over de afgelopen jaren. Ook daaruit mag blijken dat langjarige trends redelijk stabiel zijn, en dat de cijfers voor 2014 hier en daar afwijken van het langjarig gemiddelde.

Figuur A.1: Aandeel per stad in de jaarlijkse instroom van studenten, 2007-2014; bron: DUO

Bijlage B: Responsanalyse

In tabel B.1 staat het aantal studenten per stad en het aantal bruikbare vragenlijsten, absoluut en in procenten van het aantal studenten. Deze respons is voor het verdere gebruik in de landelijke monitor beoordeeld op bruikbaarheid en representativiteit.

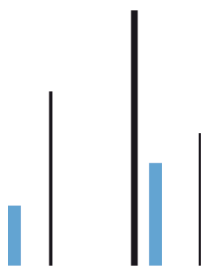
Hierbij wordt uitgegaan van een zeker minimum aantal respondenten om bij meerdimensionale tabellen te komen tot vulling van de tabellen. Daarnaast is vanuit de betrouwbaarheidsmarges die aan steekproeven verbonden zijn, een minimum aantal respondenten noodzakelijk. Op basis van het aantal studenten is per stad de minimale respons berekend die noodzakelijk is om maximaal 5% marge in de uitkomst te kunnen garanderen (bij een stad van 1000 studenten zijn daarvoor 280 respondenten nodig; bij een stad van 10.000 studenten 380 respondenten). Deze beoordeling op voldoende aantallen en representativiteit is voor HBO en WO studenten apart beoordeeld en vervolgens samengevoegd.¹

Op basis van deze beoordelingssystematiek is aan 14 steden de maximale score van 3 sterren toegekend. Aan 4 steden zijn 2 sterren toegekend. De overige 20 steden hebben te weinig respons om verder in deze landelijke monitor gebruikt te kunnen worden.

¹ Onvoldoende respons 0 sterren; absoluut voldoende maar qua betrouwbaarheid onvoldoende 2 sterren; voldoende qua absolute aantallen en betrouwbaarheid 3 sterren; vervolgens is de score van HBO en WO opgeteld en door 2 gedeeld en afgerond naar boven.

Tabel B.1: Aantal studenten en respons per stad, 2014

	Aantal studenten	HBO	WO	Bruikbare respons HBO	Bruikbare respons WO	Totale respons in % sterren	Aantal HBO	Aantal sterren WO	Aantal sterren totaal
Groningen	50991	24677	26314	1393	2499	7.6%	3	3	3
Almere	2578	2559	19	8	0	0.3%	0	-	-
Leeuwarden	18990	18764	226	535	0	2.8%	3	-	3
Emmen	1778	1778	0	2	0	0.1%	0	-	-
Deventer	6255	6255	0	712	0	11.4%	3	-	3
Enschede	24312	15089	9223	1495	326	7.5%	3	2	3
Hengelo	822	822	0	6	0	0.7%	0	-	-
Zwolle	17200	17200	0	136	0	0.8%	0	-	-
Apeldoorn	714	714	0	111	0	15.5%	0	-	-
Amhem	10762	10762	0	619	0	5.8%	3	-	3
Doetinchem	408	408	0	37	0	9.1%	0	-	-
Ede	3619	3619	0	634	0	17.5%	3	-	3
Nijmegen	36226	17991	18235	1385	539	5.3%	3	3	3
Rheden	1066	1066	0	7	0	0.7%	0	-	-
Wageningen	9125	906	8219	115	1877	21.8%	0	3	2
Dronten	1311	1311	0	11	0	0.8%	0	-	-
Amersfoort	3362	3362	0	23	0	0.7%	0	-	-
Utrecht	59359	30576	28783	485	2391	4.8%	3	3	3
Alkmaar	3727	3727	0	259	0	6.9%	0	-	-
Amsterdam	108144	56257	51887	2341	4373	6.2%	3	3	3
Haarlem	4959	4959	0	277	0	5.6%	0	-	-
Hilversum	912	912	0	129	0	14.1%	0	-	-
Delft	22257	3135	19122	138	1955	9.4%	0	3	2
Gouda	858	858	0	187	1	21.9%	0	-	-
Den Haag	27616	25135	2481	162	122	1.0%	0	0	-
Leiden	27756	8228	19528	659	1930	9.3%	3	3	3
Rotterdam	56748	36201	20547	364	1104	2.6%	2	3	3
Vlissingen	4185	4185	0	101	0	2.4%	0	-	-
Breda	18919	18785	134	1167	0	6.2%	3	-	3
Eindhoven	26043	17709	8334	1539	1128	10.2%	3	3	3
Helmond	932	932	0	3	0	0.3%	0	-	-
s-Hertogenbosch	14094	14094	0	1069	0	7.6%	3	-	3
Tilburg	24557	12278	12279	1080	277	5.5%	3	0	2
Heerlen	5417	5417	0	51	0	0.9%	0	-	-
Maastricht	19457	4817	14640	122	2140	11.6%	0	3	2
Venlo	4636	4552	84	270	0	5.8%	0	-	-
Sittard-Geleen	5286	5286	0	110	0	2.1%	0	-	-
Overig	5511	3536	1975	269	0	4.9%	0	-	-
Totaal	630892	388862	242030	18011	20662	6.1%			

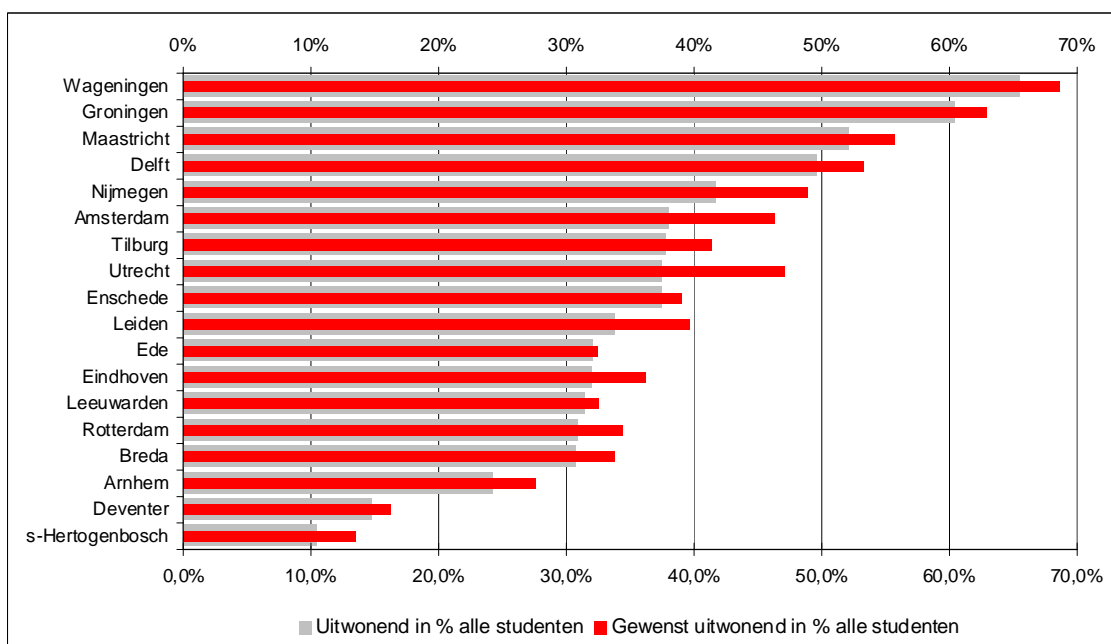

Bijlage C: Spanningsindicator

Starters en vestigers vragen extra woonruimte in de stad.¹ Daar tegenover staat de groep studenten die de studiestad juist wenst te verlaten. Op basis hiervan kan berekend worden hoeveel vraag naar extra woonruimte er in de diverse studentensteden is. Deze extra vraag naar woonruimte geeft aan hoeveel meer studenten uitwonend zouden willen zijn in de stad waar ze studeren. Bij het bepalen van deze spanningsindicator beperken we ons tot de wens om binnen een half jaar te verhuizen (als student). Hiermee wordt aangesloten bij de definitie welke ook in eerdere jaren gehanteerd is. In tabel C.1 staan de cijfers. Hierbij zijn ook de uitkomsten voor deze spanningsindicator zoals gemeten in 2012 en 2013 vermeld.

Het feitelijk percentage in de stad (uit)wonende studenten varieert sterk per stad. De indicator die met dit onderzoek getoond wordt, laat in feite zien in welke mate dit percentage op zou kunnen lopen, als het aan de studenten lag. Het gaat derhalve om de gewenste toename van huisvestingsmogelijkheden in de stad.

Figuur C.1: Percentage uitwonende studenten per stad (bron DUO) aangevuld met het percentage dat uitwonend zou willen zijn in de stad; bron: Kences enquête 2014

¹ Starters zijn thuiswonende studenten. Vestigers zijn uitwonende studenten die buiten de stad wonen.

Tabel C.1: Aantal uitwonende studenten, spanningsindicator (aantal dat ook uitwonend wil zijn in de stad) en totaal aantal studenten dat in de stad uitwonend wil zijn, 2014

	Aantal studenten	Aantal uitwonende studenten	Uitwonend in % alle studenten	Spannings Indicator	Spannings Indicator in % alle studenten	Gewenst uitwonend	Gewenst uitwonend in % alle studenten	Spannings Indicator 2013	Spannings Indicator 2013 in % alle studenten	Spannings Indicator 2012
Groningen	50991	30804	60.4%	1294	2.5%	32098	62.9%	1900	3.9%	4000
Almere	2578	301	11.7%							
Leeuwarden	18990	5979	31.5%	210	1.1%	6189	32.6%			
Emmen	1778	378	21.3%							
Deventer	6255	926	14.8%	86	1.4%	1012	16.2%			
Enschede	24312	9101	37.4%	386	1.6%	9487	39.0%			700
Hengelo	822	38	4.6%							
Zwolle	17200	2561	14.9%							
Apeldoorn	714	110	15.4%							
Arnhem	10762	2613	24.3%	355	3.3%	2968	27.6%	500	4.5%	600
Doetinchem	408	26	6.4%							
Ede	3619	1161	32.1%	12	0.3%	1173	32.4%	200	6.7%	
Nijmegen	36226	15109	41.7%	2626	7.2%	17735	49.0%	2300	6.8%	3400
Rheden	1066	375	35.2%							
Wageningen	9125	5981	65.5%	291	3.2%	6272	68.7%	400	4.9%	800
Dronten	1311	674	51.4%							
Amersfoort	3362	410	12.2%							
Utrecht	59359	22261	37.5%	5667	9.5%	27928	47.0%	6900	12.0%	7900
Alkmaar	3727	294	7.9%							
Amsterdam	108144	41174	38.1%	8928	8.3%	50102	46.3%	7900	7.7%	13300
Haarlem	4959	868	17.5%							
Hilversum	912	216	23.7%							
Delft	22257	11047	49.6%	826	3.7%	11873	53.3%	800	3.7%	2200
Gouda	858	148	17.2%							
Den Haag	27616	8645	31.3%					500	2.0%	1700
Leiden	27756	9382	33.8%	1632	5.9%	11014	39.7%	1600	5.9%	2000
Rotterdam	56748	17521	30.9%	1975	3.5%	19496	34.4%	3400	6.3%	3900
Vlissingen	4185	766	18.3%							
Breda	18919	5825	30.8%	562	3.0%	6387	33.8%	500	2.6%	1100
Eindhoven	26043	8340	32.0%	1087	4.2%	9427	36.2%	3000	11.6%	1500
Helmond	932	18	1.9%							
s-Hertogenbosch	14094	1482	10.5%	422	3.0%	1904	13.5%	800	5.8%	600
Tilburg	24557	9294	37.8%	857	3.5%	10151	41.3%	1200	5.0%	2900
Heerlen	5417	447	8.3%							
Maastricht	19457	10133	52.1%	725	3.7%	10858	55.8%			
Venlo	4636	275	5.9%							
Sittard-Geleen	5286	333	6.3%							
Overig	5511	1162	21.1%							
Totaal	630892	226178	35.9%							

LANDELIJKE MONITOR STUDENTENHUISVESTING

Apollo 2014 :: Nederlandse studentensteden

Alkmaar
Almere
Amersfoort
Amsterdam
Apeldoorn
Arnhem
Breda
Delft
Den Bosch
Den Haag
Deventer
Doetinchem
Dronten
Ede
Eindhoven
Emmen
Enschede
Gouda
Groningen
Haarlem
Heerlen
Helmond
Hengelo
Hilversum
Leeuwarden
Leiden
Maastricht
Nijmegen
Rheden
Rotterdam
Sittard-Geleen
Tilburg
Utrecht
Venlo
Vlissingen
Wageningen
Zwolle

